

100 lat temu

W światowej spółdzielczości

- O Międzynarodowej Wystawie Spółdzielczej w Gandawie i pierwszych obchodach Dnia Spółdzielczości - str. 20-22

**STOWARZYSZENIE
NA RZECZ EFEKTYWNOŚCI**
IM. PROF. KRZYSZTOFA ŻMIJEWSKIEGO

Zapraszamy na bezpłatne szkolenia
dla spółdzielni energetycznych - str. 12

**Ministerstwo
Cyfryzacji**

Spotkanie spółdzielców w resorcie cyfryzacji
- str. 10

ISSN 1506-4395

TECZA POLSKA

coop MIESIĘCZNIK SPÓŁDZIELCZY nr 8 (305) **sierpień 2024** cena: 10,80 zł

W parlamencie o spółdzielczości

- ✓ Posiedzenie senackiego Zespołu Parlamentarnego ds. Spółdzielczości - str. 14
- ✓ Posiedzenie sejmowego Zespołu Parlamentarnego ds. spółdzielczości mieszkaniowej - str. 15

SZKOLENIA W KRS

W sierpniu 2024 r. zapraszamy na następujące szkolenie online:

Skutki prawne przekroczenia zakresu: uprawnień i kompetencji organów Spółdzielni

- kompetencje organów ustawowych i statutowych Spółdzielni

26 sierpnia 2024 r. godz. 09:00-13:00

ZAKRES TEMATYCZNY

1. Rada Nadzorcza jako jeden z organów Spółdzielni, uprawnienia i odpowiedzialność członków Rady Nadzorczej wynikające m.in. z ustawy o rachunkowości.
2. Zarząd jako jeden z organów Spółdzielni.
3. Walne Zgromadzenie (Zebranie Przedstawicieli) jako najwyższy organ Spółdzielni.
4. Organy statutowe spółdzielni oraz możliwy zakres ich działania.
5. Skutki prawne przekroczenia zakresu uprawnień i wkraczania w kompetencje innych organów Spółdzielni.
6. Funkcjonowanie organów Spółdzielni w świetle art. 35 par. 4[1]-4[4] ustawy - Prawo spółdzielcze (możliwość zwołania posiedzenia, zarządzenia głosowania na piśmie albo w trybie środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość na żądanie jednego członka Rady Nadzorczej).
7. Kadencja Rady Nadzorczej i Zarządu oraz organów statutowych spółdzielni.
8. Zakaz łączenia funkcji członka Rady Nadzorczej z innymi funkcjami oraz zakazy uczestnictwa w Radzie.
9. Wybory członków organów Spółdzielni.
10. Zasady redagowania statutu Spółdzielni w zakresie funkcjonowania organów Spółdzielni.
11. Odpowiedzi na pytania uczestników szkolenia / dyskusja.

Prowadzący: prof. ucz. dr Piotr Pałka - radca prawny, wspólnik Kancelarii DERC PAŁKA Kancelaria Radców Prawnych w Warszawie, ekspert z zakresu prawa spółdzielczego, wykładowca akademicki, wieloletni praktyk, autor najnowsze-go komentarza do ustawy - Prawo spółdzielcze wydane-go przez wydawnictwo CH. BECK. Członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawników Prawa Spółdzielczego z siedzibą w Luksemburgu (IUS COOPERATIVUM). Wspólnik największej kancelarii w Polsce z kilkunastoosobowym zespołem prawnym, specjalizującej się w obsłudze prawnej spółdzielni mieszkaniowych i obsługującej w ramach stałej umowy o obsługę prawną kilkadziesiąt spółdzielni mieszkaniowych oraz kluczowe organizacje zrzeszające spółdzielnie w Polsce.

ZADAWANIE PYTAŃ

Podczas szkolenia można zadawać Prowadzącemu pytania poprzez czat. Dodatkowo do 23 sierpnia br. Uczestnicy mogą przysyłać pytania związane z tematem szkolenia na adres: szkolenia@krs.com.pl. Odpowiedzi na te pytania Prowadzący udzieli w trakcie szkolenia.

KOSZT UCZESTNICTWA

- **553,50 zł brutto/os. (450 zł netto + VAT)**
dla organizacji spółdz., które uiściły składki na KRS za 2022-2024
- **676,50 zł brutto/os. (550 zł netto + VAT)**
dla lustratorów, podmiotów niebędących organizacjami spółdzielczymi oraz organizacji, które nie uiściły składki na KRS za lata 2022-2024

W cenie 5 godzin dydaktycznych (45-min.). Uczestnicy otrzymają materiały dydaktyczne oraz zaświadczenia potwierdzające uczestnictwo w szkoleniu. Szkolenie może być traktowane jako szkolenie uzupełniające dla lustratorów w trybie Uchwały Nr 21/2018 Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie kryteriów kwalifikacyjnych lustratorów, szkolenia lustratorów oraz nadawania i pozbawiania uprawnień lustratora.

Wpłaty prosimy dokonać na konto KRS: Bank Spółdzielczy w Raszynie 56 8004 0002 2001 0012 0711 0001 z dopiskiem: szkolenie 26.08.2024 r.

Zgłoszenia - do 23 sierpnia br.

LOGOWANIE

Szkolenie odbędzie się za pośrednictwem platformy szkoleniowej Click-Meeting. Do uczestnictwa w szkoleniu potrzebne jest stabilne łącze internetowe. Nie jest wymagana instalacja jakiegokolwiek aplikacji. W dniu roboczym poprzedzającym szkolenie (po godz. 13:00) uczestnikom przesłane zostanie zaproszenie na szkolenie zawierające link z instrukcją logowania do platformy szkoleniowej.

REZYGNACJA

Rezygnację z uczestnictwa w szkoleniu należy zgłosić Krajowej Radzie Spółdzielczej za pomocą poczty elektronicznej na adres szkolenia@krs.com.pl. W przypadku zgłoszenia rezygnacji z uczestnictwa najpóźniej do dnia robocznego poprzedzającego dzień szkolenia do godz. 12:00 Zgłaszającemu przysługuje zwrot uiszczony zaliczki w całości. Po tym terminie rezygnacja ze szkolenia powoduje obciążenie Zgłaszającego pełnymi kosztami uczestnictwa. Zgłaszający ma prawo zmieniać osoby delegowane na szkolenie do chwili jego rozpoczęcia bez ponoszenia dodatkowych kosztów, ale każdorazowo wymagane jest poinformowanie o tym fakcie Krajową Radę Spółdzielczą za pomocą poczty elektronicznej na adres szkolenia@krs.com.pl.

Kontakt z zespołem do spraw szkoleń KRS:

e-mail: szkolenia@krs.com.pl

tel.: 22 596 45 56

W DOMU „POD ORŁAMI” str. 4 - 10

- Czekamy na prospółdzielcze rozwiązania prawne - pismo do Zespołu Parlamentarnego ds. Spółdzielczości w Senacie RP.
- Spółdzielczość, a polityka mieszkaniowa Państwa - wystąpienie KRS do Ministra Rozwoju i Technologii.
- Spółdzielcze, czy publiczne?
- Cyfrowy rozwój dla spółdzielni.

COOP W KRAJU str. 11

48. Międzynarodowe Targi Sztuki Ludowej w Krakowie.

INNOWACJE str. 12

Bezpłatne szkolenia dla spółdzielni energetycznych.

SKOK str. 13

Światowa Konferencja Unii Kredytowych w Bostonie

W PARLAMENCIE str. 14 - 16

- Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości w Senacie RP.
- W Sejmie - o regulacji gruntów (Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości Mieszkaniowej).

SPÓŁDZIELCZOŚĆ PRACY str. 17

Wakacyjne kursy dla instruktorów i opiekunów SU.

UNIQA str. 18 - 19

Agnieszka Gutt: Szkody wyrządzone przez burze, podtopienia i silne wiatry.

HISTORIA str. 20 - 22

dr Adam Piechowski: 100 lat temu. Spółdzielczy rok 1924 na świecie.

Warto przeczytać

Członkowie Parlamentarnego Zespołu ds. Spółdzielczości w Senacie RP otrzymali informację na temat najpilniejszych problemów spółdzielczości. Krajowa Rada Spółdzielcza wymienia wśród nich m.in. dokonanie zmian w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych (likwidacja pełnomocnictw i przywrócenie zebrań przedstawicieli), uregulowanie stanów prawnych gruntów, włączenie spółdzielni mieszkaniowych do rządowych programów budownictwa społecznego, a także zwiększenie liczby programów wsparcia dla spółdzielczości i uregulowanie działalności spółdzielni uczniowskich w szkołach.

- str. 7-8

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

48. Międzynarodowe Targi Sztuki Ludowej w Krakowie - str. 11

Paragraf Spółdzielczy:

Przemysław Kępka:
Zarządzanie nieruchomością przez spółdzielnię mieszkaniową - str. I

Artur Puławski:
Ewidencja aktywów trwałych w spółdzielni - str. III

Roksana Kowalska:
Dochody spółdzielni mieszkaniowych z wynajmu piwnic, a gospodarka zasobami mieszkaniowymi - str. V

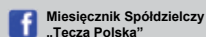
Michał Radziejewski:
Lustracja spółdzielni - Protokół z lustracji, cz. 3 - str. VII

Wydawca:

KRAJOWA RADA
SPÓŁDZIELCZA
ul. Jasna 1, 00-950 Warszawa
tel.: 22 596 43 00
www.krs.org.pl
e-mail: krs@krs.org.pl

Redakcja

tel./fax: 22 828 65 11
e-mail: teczka.polska@krs.com.pl

Prezes Zarządu

dr inż. Mieczysław Grodzki
tel.: 22 827 13 16, fax: 22 827 43 21

Członkowie Zarządu

Waldemar Broś, tel.: 22 372 03 72
Ryszard Jaśkowski, tel.: 22 440 82 02
Marek Kowalski, tel.: 43 821 51 44

TĘCZA POLSKA

MIESIĘCZNIK SPÓŁDZIELCZY / sierpień 2024

Redaktor Naczelny:

Klementyna Zygarowska - Tomza

Autorzy artykułów:

Agnieszka Gutt, dr Adam Piechowski,
Przemysław Kępka,
Roksana Kowalska,
Artur Puławski, Michał Radziejewski,
Zofia Węgrzyniak.

Prenumerata
na dowolny okres u Wydawcy.
Materiałów niezamówionych
nie zwracamy

Propozycje przekazane senackiemu Zespołowi Parlamentarnemu ds. Spółdzielczości

Czekamy na prospółdzielcze rozwiązania prawne

Krajowa Rada Spółdzielcza przekazała pod koniec czerwca br. obszerne pismo skierowane do Przewodniczącego Zespołu Parlamentarnego ds. Spółdzielczości, senatora Waldemara Witkowskiego, w którym przedstawia problemy wymagające - zdaniem środowiska spółdzielczego - podjęcia pilnych prac legislacyjnych na szczeblu parlamentarnym. Razem z pismem przekazała dwa projekty ustaw: o spółdzielniach uczniowskich oraz o regulacji stanów prawnych gruntów na rzecz spółdzielni mieszkaniowych.

W piśmie tym czytamy: Krajowa Rada Spółdzielcza (...) z satysfakcją przyjęła informację o powołaniu Parlamentarnego Zespołu ds. Spółdzielczości w obecnej kadencji oraz wyraża głębokie zainteresowanie udziałem w jego pracach.

Spółdzielczość w Europie, w tym także w naszym kraju, w dobie coraz popularniejszej ekonomii społecznej, zyskuje na coraz większym znaczeniu. W obszarach społecznych, z którymi sektor publiczny sobie nie radzi, a sektor prywatny nie jest zainteresowany, gdyż nie generuje trwałego zysku, podmioty ekonomii społecznej - jakimi są właśnie spółdzielnie - w tym zakresie mogą być przedsiębiorcze, innowacyjne i wykazywać przewagę efektywności wobec innych form gospodarowania. Bogata historia oraz tradycja spółdzielczości na świecie oparta na krzewieniu ideałów samopomocy, współpracy, równości, sprawiedliwości i międzyludzkiej solidarności, wciąż wzbudza społeczne zaufanie. Spółdzielczość bowiem stawia człowieka w centrum i powinna być wyraźniej obecna w przestrzeni publicznej. Wymienione idee spółdzielczości są symbolem przedsię-

biorczości oraz stabilnej i bezpiecznej gospodarki.

Wszystkie branże spółdzielcze w Polsce stale rozwijają się i dostosowują swoją działalność do potrzeb społecznych i gospodarczych. Niemniej rozwój ten często wymaga skorelowania przepisów prawa do aktualnych potrzeb i wyzwań. Stąd też na tym polu niezwykle istotna jest współpraca z Parlamentarzystami, a powołany Zespół wydaje się być najlepszym do tego forum. W zasadzie każda branża spółdzielcza wymaga przedyskutowania i określenia spraw, które powinny być przedmiotem prac legislacyjnych w różnego rodzaju aktach prawnych.

Korzystając z okazji, w pierwszej kolejności pragniemy Państwa zainteresować zagadnieniami dotyczącymi dwóch branż spółdzielczych, które w naszej ocenie wymagają podjęcia pilnych prac na szczeblu parlamentarnym:

1. przyjęcie ustawy o spółdzielniach uczniowskich,
2. wprowadzenie zmian w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych w zakresie:
 - a) udzielania pełnomocnictw do zastępowania członka spółdzielni

- podczas uczestniczenia w walnym zgromadzeniu,
- b) możliwości dobrowolnego zastąpienia walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli na podstawie statutu spółdzielni;
3. udział spółdzielni mieszkaniowych w rządowych programach budownictwa społecznego;
4. ustawa o regulacji stanów prawnych na rzecz spółdzielni mieszkaniowych;
5. zwiększenie możliwości korzystania przez spółdzielnie ze środków publicznych.

Spółdzielnie Uczniowskie

Wspomniany wzrost gospodarczy nie jest możliwy bez stojącej na wysokim poziomie edukacji. Szkolnictwo w kraju, w odpowiedzi na nowe wyzwania gospodarcze, powinno otwierać się na różne formy organizacji. Jedną z nich mogą być, coraz powszechniejsze na świecie, spółdzielnie uczniowskie.

Spółdzielczość, jako forma prawna, doskonale nadaje się do kształcenia młodzieży w duchu przedsiębiorczości, wzajemnej pomocy i solidarności. Spółdzielczość uczniowska zaczyna odgrywać coraz większą rolę w rozwoju świadomości młodzieży. Niestety obecnie ta forma edukacji wciąż znajduje się poza polskim systemem oświatowym.

Poprzez uczestnictwo w tej samorządowej organizacji młody człowiek uczy się demokracji oraz współodpowiedzialności. Spółdzielnia uczniowska uczy m. in. dobrego gospodarowania, szacunku do uczciwej pracy, samorządności, pracy zespołowej, odpowiedzialności i zaradności.

Mimo swej wyjątkowej specyfiki, spółdzielnie uczniowskie obecnie mogą działać na zasadach ogólnych ustawy Prawo spółdzielcze oraz na podstawie porozumienia wypracowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Krajową Radę Spółdzielczą. Niestety wskazane podstawy prawne, ukształtowane jeszcze w latach 80. XX wieku, nie odpowiadają współczesnym potrzebom rozwoju spółdzielni uczniowskich. Stąd w naszej ocenie istnieje konieczność opracowania przepisów prawa dedykowanych tej branży spółdzielczości.

W związku z powyższym przedstawiamy projekt ustawy o spółdzielniach uczniowskich i zmianie niektórych ustaw wraz z uzasadnieniem. Mamy

nadzieję, że przygotowany przez nas akt prawny spotka się z przychylnością polskiego parlamentu, gdyż otwiera on dodatkową i ważną szansę rozwoju młodej w Polsce.

Spółdzielnie Mieszkaniowe

Największą grupę spółdzielców stanowią spółdzielnie mieszkaniowe. W blisko 3600 spółdzielniach mieszkaniowych na terenie Polski zamieszkuje około 12 milionów osób. A zatem niemal 1/3 mieszkańców naszego kraju to spółdzielcy. (...) Bardzo dobra funkcjonalność osiedli mieszkaniowych wybudowanych przez spółdzielnie jest swego rodzaju marką już samą w sobie, bez względu na epokę, w której mieszkania spółdzielcze powstawały. (...) Spółdzielnie mieszkaniowe to także miejsce integracji sąsiedzkiej i międzypokoleniowej, czemu służą chociażby prowadzone przez spółdzielnie liczne kluby osiedlowe. (...) W Polsce niewiele jest podmiotów, które mają tak bogate doświadczenie i przeszły tak wiele zmian ustrojowych i gospodarczych. To, że spółdzielczość mieszkaniowa w Polsce jest nadal tak liczna, dowodzi że formuła spółdzielcza sprawdziła się jako forma zarządzania zasobami mieszkaniowymi, a także świadczy o bardzo dobrej kondycji gospodarczej tej branży mieszkaniowej. Spółdzielnie, dzięki swojemu doświadczeniu, są też najlepszym partnerem do realizacji rządowych programów budownictwa społecznego.

Niemniej spółdzielnie mieszkaniowe wciąż muszą mierzyć się z różnymi przeciwnościami, przede wszystkim wynikającymi z istniejącego prawodawstwa. Od wejścia w życie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych minęły ponad 23 lata. W tym czasie ustawa ta była nowelizowana aż 34 razy! 34 razy poprawiano ustawę, która normuje nie tylko pracę stowarzyszeń, nie tylko życie mieszkańców, ale także działalność dużych organizmów gospodarczych. Jakie organizmy gospodarcze mogą poprawnie funkcjonować przy tak ciągłej huśtawce prawnej? Ponadto do tej pory aż 16 razy przepisy ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych były kwestionowane przez Trybunał Konstytucyjny! Niewiele jest ustaw w polskim porządku prawnym, które byłyby aż tyle razy negatywnie recenzowane przez Trybunał. Wszelkie zmiany w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych, która ma wpływ na życie tak wiele osób w kraju, powinny być szczególnie przemyślane i szeroko konsultowane ze środowiskami spółdzielczymi. Niestety wiele dotychczasowych zmian w tym akcie prawnym

wprowadzanych było chaotycznie, co doprowadzało do wielu sprzecznych i niezgodnych z Konstytucją RP sytuacji. Można odnieść wrażenie, że dotychczasowe zmiany w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych w praktyce miały doprowadzić do ich likwidacji i wręcz siłowego przekształcenia we wspólnoty. Ustawa od lat przewiduje możliwość wyodrębnienia poszczególnych nieruchomości we wspólnoty mieszkaniowe. Do tej pory, na blisko na 3600 spółdzielni mieszkaniowych, takich przypadków było niewiele.

W związku z tym mamy nadzieję, że na forum Parlamentarnego Zespołu ds. Spółdzielczości wspólnie wypracowane zostaną zmiany w prawie, które usprawnią działalność i funkcjonowanie tej największej branży spółdzielczej, mającej ogromny wpływ na życie dużej części mieszkańców naszego kraju. Stąd właśnie proponujemy rozpoczęcie dyskusji nt. spółdzielczości mieszkaniowej kwestii udziału i podejmowania decyzji przez członków w najważniejszych sprawach dotyczących spółdzielni oraz regulacji stanu prawnego gruntów pod budynkami spółdzielczymi.

Pełnomocnictwo do udziału w walnym zgromadzeniu

Część spółdzielców podnosi problem nadużywania instytucji pełnomocnictwa do zastępowania członków spółdzielni mieszkaniowych podczas walnego zgromadzenia. Zjawisko to nie jest powszechne, lecz ograniczone do kilku regionów w Polsce. Niektóre spółdzielnie spotkały się z sytuacją organizowania grup pełnomocników do głosowania w sposób z góry narzucony przez osoby organizujące tych „pełnomocników”.

KRS przychyliła się więc do tych głosów, które sugerują wprowadzenie zmian legislacyjnych, mających na celu uszczelnienie zasad funkcjonowania pełnomocników podczas walnego zgromadzenia.

W związku z powyższym proponujemy następujące zmiany w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych, dotyczące udzielania pełnomocnictw przez członków spółdzielni, w celu reprezentowania ich podczas walnych zgromadzeń w spółdzielniach mieszkaniowych. Proponowana zmiana w art. 83 ust. II ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych:

Wariant I:

Członek spółdzielni może uczestniczyć w walnym zgromadzeniu osobiście albo przez pełnomocnika. Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż

jednego członka. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i dołączone do protokołu walnego zgromadzenia. Członek spółdzielni składa pełnomocnictwo osobiście, chyba że pełnomocnictwo zostało sporządzone przed notariuszem lub konsulem Rzeczypospolitej Polskiej. Spółdzielnia przyjmuje pełnomocnictwo składane osobiście przez członka spółdzielni, po potwierdzeniu jego tożsamości. Lista pełnomocnictw podlega odczytaniu po rozpoczęciu walnego zgromadzenia. Wzór pełnomocnictwa określa statut spółdzielni. Przepisu art. 36 § 3 zdanie pierwsze ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze nie stosuje się.

Proponujemy, aby członek spółdzielni, który udziela pełnomocnictwa, składał je osobiście do spółdzielni oraz po potwierdzeniu swojej tożsamości. Zmiana ta ma ograniczyć wątpliwości, czy pełnomocnictwo zostało rzeczywiście podpisane przez członka spółdzielni, którego dane widnieją na pełnomocnictwie. Obecnie spółdzielnia nie ma żadnej możliwości weryfikacji autentyczności udzielanych pełnomocnictw. Nowelizacja tego przepisu przewiduje odstępstwo od obowiązku złożenia pełnomocnictwa osobiście w spółdzielni, w przypadku gdy pełnomocnictwo zostało sporządzone przed notariuszem lub konsulem Rzeczypospolitej Polskiej. Możliwość złożenia pełnomocnictwa notarialnego lub konsularnego w spółdzielni skierowana jest przede wszystkim do osób, które nie mają możliwości osobistego dostarczenia pełnomocnictwa np. z powodu przebywania poza miejscem zamieszkania, w Polsce lub za granicą.

Wariant II:

Członek spółdzielni może uczestniczyć w walnym zgromadzeniu osobiście albo przez pełnomocnika. Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego członka. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i dołączone do protokołu walnego zgromadzenia. Członek spółdzielni składa pełnomocnictwo osobiście w siedzibie spółdzielni lub poza nią na ręce upoważnionego pracownika spółdzielni, chyba że pełnomocnictwo zostało sporządzone przed notariuszem lub konsulem Rzeczypospolitej Polskiej. Spółdzielnia przyjmuje pełnomocnictwo składane osobiście przez członka spółdzielni, po potwierdzeniu jego tożsamości. Lista pełnomocnictw podlega odczytaniu po rozpoczęciu walnego zgromadzenia. Wzór pełnomocnictwa określa statut

spółdzielni. Przepisu art. 36 § 3 zdanie pierwsze ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze nie stosuje się.

W tym wariancie dodatkowo proponujemy uszczegółowienie sposobu składania pełnomocnictw, tj. w siedzibie spółdzielni lub poza spółdzielnią na ręce upoważnionego jej pracownika np. bezpośrednio przed rozpoczęciem walnego zgromadzenia odbywającego się poza spółdzielnią lub w przypadku niepełnosprawności członka spółdzielni, który ma utrudnione możliwości lub ich brak, aby osobiście takie pełnomocnictwo dostarczyć. Taki sposób składania pełnomocnictw ma na celu wzmocnienie procesu weryfikacyjnego mocodawców przez spółdzielnię.

W obydwu wariantach proponujemy, aby wzór pełnomocnictwa stanowił załącznik do statutu. Pozwoli to ograniczyć wątpliwości odnośnie treści pełnomocnictwa niezbędnego do udziału w walnym zgromadzeniu przez pełnomocnika. Spółdzielnie mieszkaniowe wielokrotnie spotykają się z problem, kiedy jej członek udziela pełnomocnictwa ogólnego do reprezentowania we wszelkich sprawach przed spółdzielnią. Powstaje spór, czy takie pełnomocnictwo jest wystarczające do reprezentacji członka przed walnym zgromadzeniem zwłaszcza, że pełnomocnictwo załączane jest do protokołu z walnego zgromadzenia.

Zebranie Przedstawicieli zamiast Walnego Zgromadzenia

Wprowadzenie w 2007 roku obligatoryjnego zastąpienia zebrania przedstawicieli przez walne zgromadzenie członków spółdzielni mieszkaniowych w swym założeniu miało przyczynić się do zwiększenia bezpośredniego wpływu członków spółdzielni na podejmowanie najważniejszych decyzji w ramach korporacji. Wprowadzona „demokratyzacja” życia spółdzielczego w praktyce przyniosła odwrotny skutek od zamierzonego. Z naszych danych wynika, że frekwencja podczas walnych zgromadzeń przeciętnie oscyluje wokół 3-5 proc. członków uprawnionych do uczestnictwa w zebraniu, podczas gdy frekwencja przedstawicieli na zebraniu przedstawicieli wynosiła średnio 90 proc.

W związku z tym proponujemy wprowadzenie możliwości zastrzeżenia przez spółdzielnię mieszkaniową w statucie, że walne zgromadzenie można zastąpić zebraniem przedstawicieli członków spółdzielni, np. w przypadku, gdy spółdzielnia przekracza 500 członków.

Decyzja o zastąpieniu walnego zgromadzenia zebraniem przedstawicieli, przynajmniej w dużych spółdzielniach, powinna leżeć w gestii członków spółdzielców, podobnie jak w spółdzielniach innych branż. Propozycja zmian w art. 83 ust. 1 oraz nowego art. 8⁴ w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych:

Art. 8³

1. Jeżeli statut tak stanowi, w przypadku gdy liczba członków spółdzielni mieszkaniowej przekroczy 500, walne zgromadzenie może być podzielone na części. Rada nadzorcza ustala zasady zaliczania członków do poszczególnych części walnego zgromadzenia z tym, że nie można zaliczyć członków uprawnionych do lokali znajdujących się w obrębie jednej nieruchomości do różnych części walnego zgromadzenia.

Art. 8⁴

1. Jeżeli liczba członków spółdzielni przekracza 500 oraz jeżeli statut spółdzielni tak stanowi, walne zgromadzenie spółdzielni mieszkaniowej może być zastąpione zebraniem przedstawicieli.

2. Przepisy art. 83 ust. 1-13 oraz przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze w zakresie zebrania grup członkowskich stosuje się odpowiednio.

Udział spółdzielni mieszkaniowych w rządowych programach budownictwa społecznego

Mieszkanie powinno być prawem a nie przywilejem. Spółdzielnie mieszkaniowe, które w latach 70. i 80. XX wieku wybudowały najwięcej mieszkań w historii kraju, są najlepszym partnerem dla Państwa w rozwoju tego segmentu budownictwa.

Spółdzielnie mieszkaniowe w praktyce są niestety pomijane w rządowych programach budownictwa społecznego, np. poprzez: brak możliwości zakładania SIM-ów przez gminy razem ze spółdzielniami mieszkaniowymi; brak możliwości wzięcia udziału przez spółdzielnię mieszkaniową dotychczas inwestującą w przetargu i skorzystania z benefitów na nabycie nieruchomości z zasobu gminnego pod budownictwo spółdzielcze. Szersze uwzględnienie spółdzielczości mieszkaniowych w programach budownictwa społecznego przyczyni się do rzeczywistego obniżenia cen mieszkań i będzie stanowić realną konkurencję na rynku nieruchomości. Spółdzielnie mieszkaniowe z mocy prawa nie mogą czerpać korzyści finansowych kosztem

swoich członków. Tym samym już na starcie oferowane przez spółdzielnie mieszkania nie mogą być obciążone marżą. Spółdzielnie mieszkaniowe mają bogate doświadczenie w budownictwie społecznym na szeroką skalę. Warto wykorzystać możliwości spółdzielni w rozwoju mieszkalnictwa w Polsce.

Podsumowując, sukces polityki mieszkaniowej Państwa w dużej mierze zależy jest od uwolnienia gruntów należących do Skarbu Państwa lub samorządów terytorialnych z przeznaczeniem pod budownictwo społeczne oraz korzystnego finansowania tych inwestycji, przy wsparciu budżetowym. Spółdzielnie swoich nieruchomości pod inwestycje mieszkaniowe mają niewiele, stąd Państwo powinno udostępnić własne tereny pod budowę mieszkań społecznych, nie tylko TBS-om, ale także spółdzielniom. W tym celu również mogłyby zostać wykorzystane wspomniane w dalszej części pisma i wciąż nieuregulowane na rzecz spółdzielni grunty. W ramach tak wspartego budownictwa społecznego, spółdzielnie są w stanie wybudować tysiące mieszkań z ustanowionym spółdzielczym lokatorskim prawem.

Regulacja stanów prawnych nieruchomości pod budynkami spółdzielczymi

Pragniemy również zaproponować, aby jednym z pierwszych zagadnień nad którymi mógłby pochylić się Zespół, była sprawa regulacji stanów prawnych nieruchomości pod budynkami spółdzielczymi oraz opracowanie odpowiednich zmian legislacyjnych w tym zakresie.

Problemem tym dotkniętych jest setki tysięcy spółdzielców w całym kraju, m. in. Białymstoku, Katowicach, Łodzi, Poznaniu, a przede wszystkim w Warszawie. Tylko w Stolicy ponad 100 spółdzielni na blisko 400 ha wciąż znajduje się na terenach, do których spółdzielnie nie otrzymały tytułu prawnego. Problem dotyczy około 100 000 mieszkań i 250 000 spółdzielców z Warszawy. Roszczenia spółdzielni w tym zakresie pozostają nierozpatrzone już od ponad 30 lat. Jednocześnie, pomimo niewywiązywania się przez gminy ze swojego prawnego obowiązku uregulowania stanu prawnego gruntów na rzecz spółdzielni, mieszkańcy z tych terenów są obciążani wysokimi opłatami za bezumowne korzystanie z tych gruntów. Jest to wysoce niesprawiedliwe.

Brak regulacji stanu prawnego gruntów narusza Konstytucję RP (równość wobec prawa, ochrona własności) oraz rodzi szereg negatywnych skutków.

Członkowie spółdzielni mieszkaniowych posiadający lokale w budynkach posadowionych na takich nieuregulowanych gruntach są pozbawieni prawa do:

- przekształcania posiadanych praw spółdzielczych do lokali w odrębną własność,
- zakładania dla posiadanych lokali ksiąg wieczystych,
- sprzedawania posiadanych lokali według cen rynkowych, gdyż lokale te z uwagi na nieuregulowany stan prawny gruntów pod nimi mają nawet o 20% niższą wartość, w stosunku do wartości lokali w sąsiednich budynkach posadowionych na gruntach uregulowanych,
- skorzystania z 50 proc. bonifikaty, która obowiązuje przy opłacie rocznej za użytkowanie wieczyste gruntów - w przypadku emerytów oraz rencistów osiągających niskie dochody,
- skorzystania z dobrodziejstw ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów, tj. pozbawieni prawa do przekształcenia prawa użytkowania wieczystego gruntów w prawo ich własności i uzyskania przysługującej im bonifikaty w opłacie rocznej za przekształcenie (np. w Warszawie bonifikata wynosi 98 proc.),
- posiadania przymiotu strony w postępowaniach administracyjnych, zarówno jako współwłaściciele gruntu i właściciele lokali lub w ramach reprezentowania przez Spółdzielnię.

Członkowie mają również problemy z rozliczaniem wkładu mieszkaniowego w przypadku wygaszenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu na gruncie nieuregulowanym, gdyż takiego lokalu spółdzielnia nie może wystawić po-

tem na przetarg. Obawiają się także, że zostaną pozbawieni praw do wybudowanych przez spółdzielnie mieszkaniowe i sfinansowanych przez ich członków placów zabaw, parkingów, dróg wewnętrznych, terenów rekreacyjno-sportowych, a także urządzonych terenów zieleni.

Brak regulacji stanu prawnego gruntów powoduje, że wielu mieszkańców spółdzielni czuje się jak gorsza grupa społeczna pozbawiona należnych im praw. Zaistniała sytuacja powoduje nierówność praw pomiędzy członkami zamieszkałymi w budynkach na terenach o uregulowanym stanie prawnym i członkami zamieszkałymi w budynkach na gruntach o nieuregulowanym stanie prawnym. Konstytucja gwarantuje równość praw obywateli. Członkowie spółdzielni zamieszkali w budynkach na gruntach nieuregulowanych są pozbawieni podstawowych praw konstytucyjnych gwarantujących tę równość oraz chroniących prawo własności. Taki stan rzeczy, nie może być tolerowany w demokratycznym państwie prawa.

Ustawodawca kilkakrotnie próbował na drodze legislacyjnej ten problem rozwiązać. Niestety projekty ustaw albo nie znalazły wystarczającego poparcia parlamentarnego, albo były niezgodne z przepisami Konstytucji RP.

Brak uregulowania stanu prawnego gruntów znajdujących się w posiadaniu spółdzielni dotyczy też licznych terenów niezabudowanych, które spółdzielnie mogłyby przeznaczyć pod budownictwo społeczne w ramach rządowych programów budownictwa społecznego.

W związku z powyższym pragniemy przedstawić projekt ustawy o regulacji stanów prawnych na rzecz spółdzielni mieszkaniowych wraz z uzasadnieniem, który został opracowany przy wsparciu

prawników z Rządowego Centrum Legislacji oraz, który został szeroko skonsultowany i poparty przez środowisko spółdzielców mieszkaniowych. Celem ustawy jest wprowadzenie efektywnych i uczciwych rozwiązań dotyczących ustanowienia tytułu prawnego do nieruchomości na rzecz spółdzielni i ich mieszkańców, na których znajdują się spółdzielcze osiedla mieszkaniowe.

Udział spółdzielni w korzystaniu ze środków publicznych

Spółdzielnie mają trudności z korzystaniem ze wsparcia unijnego i państwowego ze względu na limit pomocy de minimis. Limit ten ma służyć ochronie unijnego rynku przed naruszeniem konkurencji lub wywieraniem wpływu na handel między Państwami Członkowskimi. Zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej maksymalna kwota pomocy, jaką Państwo udzielić może jednemu podmiotowi gospodarczemu na przestrzeni 3 lat to kwota 300 tys. EUR brutto. W stosunku do przedsięwzięć realizowanych np. przez spółdzielnie mieszkaniowe (np. termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych), kwota 300 tys. EUR (ok. 1 300 tys. zł) nie jest kwotą dużą i spółdzielnie mieszkaniowe szybko przekraczają limit pomocy de minimis, co dyskwalifikuje lub mocno ogranicza ich możliwość z korzystania ze wsparcia unijnego czy państwowego. Spółdzielnie mieszkaniowe powinny być wyłączone z ograniczenia pomocy de minimis, gdyż rzeczywistymi beneficjentami pomocy unijnej czy państwowej są członkowie spółdzielni mieszkaniowych, a nie same spółdzielnie mieszkaniowe jako przedsiębiorcy. W związku z tym pomoc faktycznie udzielana członkom spółdzielni

Tekst jednolity ustawy
z dnia 16 września 1984 r.

Prawo spółdzielcze

według stanu prawnego na dzień 1 stycznia 2024 roku.

W cyklu „Biblioteczka Krajowej Rady Spółdzielczej ukazał się tekst jednolity ustawy z dnia 16 września 1984 r. Prawo spółdzielcze według stanu prawnego na 1 stycznia 2024 roku. Mamy nadzieję, że ta podręczna broszurka będzie pomocna w codziennej pracy organów spółdzielni.

20 cena:
zł brutto

zamówienia: tecza.polska@krs.com.pl

mieszkańców nie może w żaden sposób zachwiać konkurencją w UE czy wywrzeć wpływu na handel pomiędzy Państwami Członkowskimi. Koniecznym jest również wyrównanie dostępu do pomocy publicznej dla spółdzielni. Często spółdzielcy mają ograniczony dostęp do pomocy bezzwrotnej (dotacji) i mogą korzystać jedynie z mniej lub bardziej preferencyjnych kredytów.

Z podobnymi problemami w zakresie korzystania ze środków z funduszy europejskich mierzą się również spółdzielnie z pozostałych branż, np. rolniczych czy mleczarskich, w celu modernizacji

swojej infrastruktury przemysłowej. Produkty wytwarzane przez rodzime spółdzielnie są bardzo dobrej jakości i służą zaspokajaniu potrzeb lokalnych społeczności. Większe możliwości w zakresie korzystania z tych środków, to także zwiększenie dostępności rodzimych produktów w naszym kraju.

Spółdzielcy z dużą nadzieją liczą na owocną współpracę z Parlamentarzystami w ramach utworzonego Zespołu, gdzie podczas spotkań i debat środowiska spółdzielcze z różnych branż będą miały okazję podzielić się swoimi pro-

blemami oraz pomysłami na rozwój poszczególnych jej sektorów. Mamy nadzieję, że wymienione w niniejszym piśmie zagadnienia oraz inne sprawy będziemy mogli wspólnie omówić w ramach prac i kolejnych posiedzeń Parlamentarnej Rady ds. Spółdzielczości.

*dr inż. Mieczysław Grodzki
Prezes Zarządu
Krajowej Rady Spółdzielczej*

*Andrzej Pótrolniczak
Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego KRS*

Wystąpienie KRS do Ministra Rozwoju i Technologii

Spółdzielczość, a polityka mieszkaniowa Państwa

Jak podkreślają Prezes Zarządu KRS i Przewodniczący ZO KRS - Krajowa Rada Spółdzielcza, jako naczelny organ samorządu spółdzielczego, z uwagą wsłuchuje się w wypowiedzi przedstawicieli Rządu związane z pracami nad sformułowaniem pakietu rozwiązań pobudzających podaż i stymulujących dostępność mieszkań. Mamy nadzieję, że efektem tych prac będzie wielokierunkowy system rozwiązań z wykorzystaniem potencjału wszystkich podmiotów gospodarczych predysponowanych do uczestnictwa w budowie mieszkań, w tym także spółdzielni mieszkaniowych.

Problem dostępności mieszkań w Polsce z roku na rok coraz bardziej się pogłębia. Szacunkowe dane mówią, że - w zależności od źródła danych - w celu zaspokojenia popytu na rynku mieszkaniowym potrzeba od 1.5 do 2.5 milionów mieszkań. Oznacza to, że dotychczasowe formy wspierania przez państwo budownictwa mieszkaniowego są nieskuteczne. Ta sytuacja wręcz wymusza potrzebę uruchomienia alternatywnych programów rozwiązania problemów mieszkaniowych. Jednym z nich jest znana od pokoleń i sprawdzona idea spółdzielczego budownictwa lokatorskiego.

W Polsce funkcjonuje około 3600 spółdzielni mieszkaniowych. (...) Obecnie spółdzielnie, w związku z niestabilnością prawną (ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych, która weszła w życie w 2001 r. była nowelizowana aż 34-krotnie, a 16-krotnie dokonane w niej zmiany zakwestionował Trybunał Konstytucyjny), brakiem dostępu do terenów i do kredytu (spółdzielnie nie posiadają własnego kapitału na zakup gruntu), budują znikomą ilość mieszkań spółdzielczych.

W piśmie z dnia 17 lipca br. skierowanym do Ministra Rozwoju i Technologii Krzysztofa Paszyka, Krajowa Rada Spółdzielcza przypomniała o znaczeniu i możliwościach spółdzielni mieszkaniowych w kontekście polityki mieszkaniowej Państwa. Jednocześnie wskazała na główne warunki rozwoju spółdzielczego budownictwa mieszkaniowego.

Z konieczności zdecydowana większość spółdzielni ma więc dziś charakter bardziej eksploatacyjny niż inwestycyjny. Ale i na tym ograniczonym polu działania radzą sobie świetnie. Z danych GUS wynika, że spółdzielnie mają najniższy udział kosztów zarządzania i administrowania w opłatach od mieszkańców. (...)

Spółdzielnie mieszkaniowe z racji swego usytuowania i wieloletnich doświadczeń są predysponowane do realizacji zadań budownictwa społecznego, w tym przede wszystkim spółdzielczego budownictwa lokatorskiego, które jest w stanie zwiększyć podaż mieszkań lokatorskich dla osób mniej lub średniozamożnych z prawem dojścia do własności po spłacie przez lokatora wszystkich zobowiązań z tytułu budowy. Wariantem tego rozwiązania może być miks w postaci budowy przez spółdzielnie mieszkań lokatorskich na gruntach będących własnością gmin, z ewentualnym rozliczeniem się w nakładach budowlanych - mieszkań lokatorskich.

Są tylko w zasadzie dwa główne warunki skutecznej realizacji tej formy budownictwa: dostęp spółdzielni do gruntu na zasadach niekomercyjnych (m.in z Krajowego Zasobu Nieruchomości) i dostępność preferencyjnego kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego. Korzyści jest natomiast więcej. Przede wszystkim budowa mieszkań

lokatorskich nie będzie dla Skarbu Państwa dużym obciążeniem, bo finansowanie budowy oparte będzie nie na dotacji, lecz na kredycie, który zostanie w stu procentach spłacony przez lokatora w czynszowych ratach. Ten lokator, jako przyszły właściciel, będzie dbał o właściwe użytkowanie lokalu - inaczej niż lokator mieszkania komunalnego czy TBS i SIM. Koszt wybudowania takiego mieszkania będzie też znacznie niższy od identycznego lokalu zrealizowanego przez podmioty budowlane nastawione na zysk. Spółdzielnie, mogą budować mieszkania spółdzielcze wyłącznie w formule kosztowej, nie wolno im zarabiać na realizacji podstawowego celu ich działalności, jakim jest budowa mieszkań spółdzielczych. Dzięki temu koszty budowy mieszkania spółdzielczego są niższe, co przekłada się także na znacznie niższe raty za spłatę mieszkań w porównaniu z indywidualnymi kredytami hipotecznymi, czy cenami najmu. To wpłynie na dostępność tych mieszkań dla osób gorzej sytuowanych.

Powyższe uwagi mają charakter ogólny. Nie jest to bowiem etap wnoszenia szczegółowych uwag i propozycji, bo nie znamy szczegółów projektu, nad którym obecnie pracuje Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Deklarujemy gotowość włączenia się do pracy nad projektem na każdym etapie jego procedowania. □

Spółdzielcy zaniepokojeni projektem Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii

Jak podkreślono w piśmie: Wprawdzie Krajowa Rada Spółdzielcza, jako z mocy ustawy najwyższy organ samorządu spółdzielczego w Polsce (a więc reprezentująca także spółdzielczość mieszkaniową), została przez Ministerstwo pominięta jako podmiot opiniujący projekt *Rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*, to z racji swoich ustawowo-statutowych obowiązków z uwagą śledzi przebieg konsultacji nad ww. projektem.

Nasz niepokój budzą niektóre niejasne, nieprecyzyjne, a niekiedy wręcz wzajemnie sprzeczne przepisy projektowanego Rozporządzenia. Np. w ust. 14 pkt. 1 projektodawca określa odległość 750 m placu zabaw licząc od granicy działki, by w ust. 15 pkt. 1 wskazać na odległość do 300 m, zaś w ust. 16 pkt. 1 powraca do odległości 750 m, ale tym razem liczonej już nie od granicy działki, lecz od najdalszego wejścia do budynku.

Jednak nasz największy niepokój budzą nieostre definicje i sformułowania, które dowolnie można interpretować. W przyszłości mogą być one źródłem napięć i konfliktów. Takim sformulowaniem jest chociażby zwrot: *publicznie dostępny plac zabaw dla dzieci*. Według definicji w Słowniku Języka Polskiego słowo „publiczny” oznacza, że dotyczy całego społeczeństwa lub jakiejś zbiorowości, czyli jego części. Taką zbiorowość tworzą członkowie spółdzielni mieszkaniowych. Jednak zgromadzony przez nich majątek (mieszkania, domy,

Spółdzielcze, czy publiczne?

W dniu 31 lipca br. KRS zwróciła się do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rozwoju i Technologii Jacka Tomczaka w związku z projektem Rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

tereny zielone, place zabaw, oczka wodne itp.) nie jest publiczną własnością, lecz stanowi sumę prywatnych majątków wszystkich członków konkretnej spółdzielni. Administrują nim i łożą na jego utrzymanie wyłącznie ze swoich prywatnych środków. W tej sytuacji

utrzymanie zapisu: „publicznie dostępny plac zabaw dla dzieci” godziłoby w prawo własności członków spółdzielni mieszkaniowych i było zapisem niekonstytucyjnym. Wprowadzenie rozporządzenia w przedmiotowej treści doprowadzi do wygradzania terenów spółdzielni mieszkaniowych oraz licznych sporów sądowych z sąsiadującymi wspólnotami mieszkaniowymi czy innymi podmiotami, których członkowie będą chcieli nieodpłatnie korzystać z mienia należącego do spółdzielni mieszkaniowych.

Dlatego też, zachowując przyjętą konwencję Rozporządzenia, wnosimy o jednoznaczne dodanie do niego sformułowania, że jego przepisy nie dotyczą placu zabaw dla dzieci będących w posiadaniu spółdzielni mieszkaniowych. Prosimy o to z tym większą determinacją, że przebieg konsultacji wskazuje, że niektóre podmioty opiniujące nie ukrywają chęci sięgnięcia po place zabaw będące w dyspozycji spółdzielni mieszkaniowych i wykorzystania ich jako wartości dodanej do realizacji własnych celów biznesowych. □

Krajowa Rada Spółdzielcza i Uniwersytet Rzeszowski zapraszają na studia podyplomowe online

Spółdzielczość mieszkaniowa

aspekty ekonomiczno-organizacyjne oraz prawne

Forma zajęć: zdalna
średnio co 2 tyg. w sobotę i niedzielę.
cena: 2050 zł za semestr

Dwusemestralne studia podyplomowe adresowane do osób pełniących funkcje kierownicze, specjalistów i pracowników SM pragnących nabyć, pogłębić i uzupełnić wiedzę i umiejętności w obszarze prawnych, ekonomiczno-organizacyjnych oraz zarządczych aspektów funkcjonowania spółdzielczości mieszkaniowej. Studia adresowane są także do absolwentów kierunków administracyjno-prawnych i ekonomicznych planujących zatrudnienie w spółdzielniach mieszkaniowych. Program został opracowany w oparciu o konsultacje z Krajową Radą Spółdzielczą w zakresie identyfikacji potrzeb kadry zarządzającej oraz pracowników spółdzielni mieszkaniowych. Obejmuje zagadnienia przekrojowe: od aspektów prawnych przez zarządzanie, rachunkowość, wycenę nieruchomości po umiejętności miękkie.

Kierownik: dr Lidia Kaliszczak tel. 604 644 661, e-mail: lkaliszczak@ur.edu.pl
Koordynator: mgr Karolina Jezierska tel. 502 112 343, e-mail: kajeziarska@ur.edu.pl
Dział Kształcenia Podyplomowego Uniwersytetu Rzeszowskiego, tel. (17) 872 11 48;
studiapodyplomowe@ur.edu.pl

Wystąpienie KRS do Ministra Cyfryzacji

Cyfrowy rozwój dla spółdzielni

W sierpniu br. odbyło się spotkanie przedstawicieli Krajowej Rady Spółdzielczej z Ministrem Cyfryzacji. Przedmiotem rozmów była możliwość włączenia spółdzielni w sieć Klubów Rozwoju Cyfrowego oraz możliwość stworzenia przez resort cyfryzacji projektów dedykowanych spółdzielniom, dzięki którym mogłyby one pozyskiwać środki na cyberbezpieczeństwo.

Propozycje spółdzielców przekazane zostały w piśmie skierowanym do Wicepremiera Ministra Cyfryzacji **Krzysztofa Gawkowskiego** w dniu 6 sierpnia br. Czytamy w nim:

Krajowa Rada Spółdzielcza z uwagą i zainteresowaniem zapoznała się z programem Kluby Rozwoju Cyfrowego. Krajowa Rada Spółdzielcza uważa, że Ministerstwo Cyfryzacji trafnie zdiagnozowało obszary największych zapóźnień w zakresie cyfryzacji społeczeństwa, lokując realizację projektu na obszarach działania podstawowych jednostek samorządu terytorialnego. Jednak uważamy, że do programu powinny być włączone funkcjonujące na tych samych obszarach spółdzielnie, ich związki rewiyjne i Krajowa Rada Spółdzielcza. Jest ich około 9,5 tys. Są to spółdzielnie różnych branż: handlowe, produkcyjne, mieszkaniowe, rolnicze, socjalne, bankowe itp. Większość z nich dysponuje własną bazą lokalową, niezbędną do realizacji projektu przy zminimalizowaniu kosztów.

Nie wdając się w szczegółowe rozwiązania KRS uważa, że istnieją przynajmniej trzy główne powody przemawiające za włączeniem spółdzielni do działań, których celem jest wzrost poziomu cyfrowej kompetencji naszego społeczeństwa.

■ *Po pierwsze: spółdzielnie same borykają się z niskim poziomem zaawansowania cyfrowego wielu swoich członków, klientów i firm współpracujących. Wyklucza to prowadzenie obrotu gospodarczego za pośrednictwem platform cyfrowych, eliminuje członków i klientów spółdzielni z cyfrowych relacji z zaawansowanymi technologicznie spółdzielniami, znacznie opóźnia procesy decyzyjne w spółdzielniach, co rzutuje negatywnie na ich pozycje rynkową. Stąd też spółdzielnie są żywotnie zainteresowane sukcesem tego projektu i deklarują wolę włączenia się do jego realizacji jako wnioskodawcy. Dedykując projekt, obok jednostek samorządu terytorialnego, także podmiotom spółdzielczym, zyskuje się gwarancje, że nie trafi on*

do przypadkowych środowisk lecz do ludzi, którzy edukacji cyfrowej faktycznie potrzebują dla podnoszenia swoich zawodowych kompetencji i osobistego rozwoju.

- *Po drugie: Aktywność gospodarcza coraz częściej przenosi się do sieci. Ułatwia to obrót gospodarczy i finansowy, ale z drugiej strony pociąga za sobą liczne zagrożenia związane z cyberatakami. W sytuacji Polski, jako państwa graniczącego z Ukrainą, na obszarze której toczą się działania wojenne, to niebezpieczeństwo jest zwielokrotnione. Doceniamy dotychczasowe działania Ministerstwa Cyfryzacji na rzecz ochrony cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej. Kluby Rozwoju Cyfrowego traktujemy jako ważny krok w kierunku działań wprowadzie uzupełniających, ale bardzo ważnych, jak edukacją społeczeństwa. Na taką edukację czeka kilka milionów członków i posiadaczy rachunków w Bankach Spółdzielczych. Wśród nich są duże grupy ludzi starszych, szczególnie zagrożonych phishingiem. To grupa docelowa, która w pierwszej kolejności powinna być objęta działaniami edukacyjnymi. Banki Spółdzielcze, które osiągnęły wysoki poziom rozwoju technologicznego i wiele robią dla tworzenia systemów ochrony, są przygotowane do podjęcia takich działań, dysponując zapleczem lokalowym, wyposażeniem i wysokokwalifikowaną kadrą. Objęcie członków i klientów Banków Spółdzielczych działaniami edukacyjnymi w ramach Klubów Rozwoju Cyfrowego skutkowałoby także wartością dodaną w postaci budowy zaufania do Ministerstwa Cyfryzacji i całego rządu Rzeczypospolitej.*
- *Po trzecie: projekt, oparty na mocnych filarach samorządności, solidarności i pomocniczości znakomicie wpisuje się w specyfikę spółdzielczości jako ruchu społeczno-gospodarczego typu samorządowego, cechującego się aktywnością grup obywateli zainteresowanych wspólnym rozwiązywaniem problemów bytowych przy pomocy demokratycz-*

nie zarządzanego przedsiębiorstwa. Samorząd spółdzielczy jest wylaniany w drodze demokratycznych wyborów i kontrolowany przez członków spółdzielni. Podobnej procedurze podlega samorząd terytorialny, któremu zasady samorządności, solidarności i pomocniczości też nie są obce.

Znając przychyłność Pana Premiera dla spółdzielczości, liczymy na dobrą współpracę w przedstawionej sprawie. Prosimy także o możliwość spotkania z Panem w celu przedstawienia innych możliwości współpracy w zakresie prac prowadzonych przez Ministerstwo Cyfryzacji.

W dniu 16 sierpnia br. Wicepremier Minister Cyfryzacji **Krzysztof Gawkowski** spotkał się z Prezesem Zarządu KRS **Mieczysławem Grodzkim** i Prezesem Regionalnego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych w Szczecinie **Arturem Nyczem**. Spółdzielcy podkreślili, że cyfryzacja postępuje w Polsce nierównomiernie i wciąż istnieją obszary wykluczenia cyfrowego. Wiele spółdzielni z mniejszych ośrodków nie posiada odpowiednich kompetencji ani środków, by wdrożyć nowoczesne technologie. Dlatego warto by rozszerzyć najnowszy projekt Ministerstwa Cyfryzacji i udostępnić Kluby Rozwoju Cyfrowego także dla potrzeb spółdzielni różnych branż. Zaproponowano także, aby w budżecie resortu na przyszły rok znalazły się środki na cyberbezpieczeństwo. Jest ono kluczowe dla spółdzielni różnych branż, które przechowują wrażliwe dane milionów członków - tym bardziej, że w ostatnich miesiącach obserwowaliśmy znaczne nasilenie ataków hackerskich na spółdzielnie. □

Kalendarium:

✓ **1 sierpnia - 80. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego.**

✓ **1-3 sierpnia** - Szkolenie dla instruktorów i opiekunów spółdzielni uczniowskich (grupa początkująca). Kraków, Delegatura ZLSP. Organizator: Fundacja Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej.

✓ **2-18 sierpnia** - 48. Międzynarodowe Targi Sztuki Ludowej w Krakowie. Organizator: Centrum Sztuki Ludowej „IMAGO”.

✓ **7 sierpnia** - Nadzwyczajny Kongres Rzemiosła Polskiego połączone z wyborem nowych władz Związku Rzemiosła Polskiego.

✓ **16 sierpnia** - Spotkanie przedstawicieli Krajowej Rady Spółdzielczej z Ministrem Cyfryzacji.

✓ **20 sierpnia** - Konferencja uzgodnieniowa w związku z prowadzonymi konsultacjami projektu zmiany ustawy o Funduszu Ochrony Rolnictwa. Organizator: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

✓ **21 sierpnia** - Konferencja „Rozszerzona Odpowiedzialność Producenta w sektorze przetwórstwa żywności - główne wyzwania i propozycje rozwiązań”. Organizator: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

✓ **23 sierpnia** - V edycja zawodów Bank Spółdzielczy w Szczytnie Jurand Cup. Stadion Lekkoatletyczny w Szczytnie, początek godz. 17.00.

✓ **24 sierpnia** - Dzień otwarty z Bankiem Spółdzielczym w Wąsewie - oficjalne otwarcie siedziby BS po modernizacji.

✓ **26 sierpnia** - Szkolenie „Skutki prawne przekroczenia zakresu: uprawnień i kompetencji organów Spółdzielni - kompetencje organów ustawowych i statutowych spółdzielni”. Organizator: Krajowa Rada Spółdzielcza.

✓ **26 sierpnia** - Szkolenie „Nowe obowiązki dla Spółdzielni w świetle ustawy o ochronie sygnalistów od 25 września br”. Organizator: Krajowa Rada Spółdzielcza.

✓ **30 sierpnia** - Wyjazdowe posiedzenie Zespołu Parlamentarnego ds. Spółdzielczości Senatu RP połączone z posiedzeniem Komisji Prawa i Legislacji Spółdzielczej ZO KRS. Gdańsk, Centrum Dolna Brama.

Pod patronatem Krajowej Rady Spółdzielczej

Targi Sztuki Ludowej w Krakowie

Przez pierwsze dwa sierpniowe tygodnie krakowski Rynek Główny stał się ośrodkiem prezentacji rękodzieła i twórczości regionalnej różnych krajów Europy. Międzynarodowe Targi Sztuki Ludowej, zapoczątkowane przez „Cepelię”, odbyły się już po raz 48. Nad ich organizacją czuwało Centrum Sztuki Ludowej „Imago”, a Krajowa Rada Spółdzielcza już tradycyjnie objęła tę imprezę swoim honorowym patronatem.

W uroczystym otwarciu Targów wzięli udział m.in. Wicewojewoda Małopolski **Elżbieta Achinger**, Członek Zarządu Województwa Małopolskiego **Iwona Gibas**, wiceprezydent Krakowa **Łukasz Sęk**, Konsul Generalna Republiki Słowackiej **Zlata Šipošová** i Dyrektor Instytutu Słowackiego **Milan Novotný**. Krajową Radę Spółdzielczą reprezentowali **Piotr Huzior** i **Sławomir Pietrzyk**. Targom towarzyszyło wiele wydarzeń kulturalnych, wśród nich m.in. debata zatytułowana „Handmade in Kraków”, poświęcona kondycji dziedzictwa rękodzielniczego i rzemieślniczego w kontekście wystawienniczo-handlowej przestrzeni miasta, a także debata oksfordzka „Komercyjne wykorzystanie rękodzieła i rzemiosła artystycznego jest bardziej zagrożeniem niż szansą dla sztuki ludowej”. Przez wszystkie targowe dni na scenie odbywał się Letni Festiwal Muzyki i Tańca, podczas którego zaprezentowały się zespoły z Litwy, Łotwy, Estonii, Węgier, Czech i Bułgarii. □

✓ **14 sierpnia br. odbyło się spotkanie Krajowej Rady Spółdzielczej z przedstawicielami Związku Zawodowego „Budowlani”.** Tematem rozmów była współpraca na rzecz podnoszenia kwalifikacji pracowników sektora obsługi nieruchomości, ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielczości mieszkaniowej. Przedstawiciele Związku podzielili się swoimi doświadczeniami z organizacji Sektorowej Rady ds. Kompetencji - Budownictwo. Omówiono także kluczowe problemy organizacyjne i merytoryczne związane z tworzeniem takiej Rady oraz zapowiedziano dalsze konsultacje i współpracę Rad ds. Kompetencji sektorów budownictwa i nieruchomości. □

Od lewej: Prezes Zarządu KRS Mieczysław Grodzki, Wiceprzewodniczący ZZ „Budowlani” Jakub Kus, Przewodniczący ZZ „Budowlani” Zbigniew Janowski.

Spotkanie spółdzielców z ministrem Czesławem Siekierskim (fot. MRiRW)

✓ **31 lipca br. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Czesław Siekierski spotkał się z Radą Krajowego Związku Rewizyjnego Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych.** Tematem spotkania były postulaty Związku dotyczące: pozycji spółdzielni rolniczych w obrocie gruntami rolnymi Skarbu Państwa, zrównania spółdzielniom rolniczym warunków produkcji z warunkami dostępnymi dla rolników indywidualnych, mediacji w umożliwieniu wstąpienia KZR RSP do struktur Głównego Komitetu Spółdzielczości Rolniczej (COGECA) oraz zmian w funkcjonowaniu Funduszu Ochrony Rolnictwa. Minister Rolnictwa podkreślił, że jest otwarty na partnerski dialog i zapewnił, że postulaty Krajowego Związku zostaną szczegółowo przeanalizowane w celu przygotowanie najlepszych rozwiązań. □

BEZPŁATNE SZKOLENIA

ON-LINE

SZKOLENIE I
17.09.24 r., godz. 09:00-14:00

SZKOLENIE II
24.09.24 r., godz. 09:00-14:00

SZKOLENIE III
01.10.24 r., godz. 09:00-14:00

ZAKRES TEMATYCZNY SZKOLEŃ:

- Lustracja w spółdzielni energetycznej oraz partnerstwo sektora publicznego i prywatnego w kontekście prawa zamówień publicznych.
- Modele rozliczeń wewnątrz spółdzielni energetycznych, przy uwzględnieniu różnych profili zużycia członków spółdzielni energetycznej.
- Relacje spółdzielni energetycznych z przedstawicielami rynku energii, tj. operatorem systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego oraz sprzedawcą energii.

**SZCZEGÓŁY NA STRONIE
WWW.ENERGIAZROLNICTWA.PL**

REJESTRACJA:

TEL. 664 311 664

E-MAIL: EKSPERTYZY@STOWARZYSZENIE-ZMIJEWSKI.PL

WWW.STOWARZYSZENIE-ZMIJEWSKI.PL/PL/FORMULARZ-REJESTRACYJNY

TE

Australijczyk Michael Lawrence nowym Przewodniczącym Rady Dyrektorów WOCCU

Światowa Konferencja Unii Kredytowych w Bostonie

Pierwszego dnia odbyło się oficjalne otwarcie konferencji, na którym zostały wniesione flagi wszystkich krajów zrzeszony w WOCCU. Nie zabrakło też Polskiej flagi, którą wносиła przedstawicielka Kasy Krajowej.

Podczas kolejnych dni odbyło się wiele ciekawych sesji oraz był również przewidziany czas na nawiązywanie nowych kontaktów.

Tym, co na wielu uczestnikach wywarło największe wrażenie była możliwość zobaczenia na własne oczy wielkości oraz różnorodności światowego ruchu unii kredytowych. Była to okazja do zobaczenia jak idea spółdzielczej kooperacji sprawdza się zarówno w niewielkich uniach działających w biednych

Co roku Światowa Konferencja Unii Kredytowych jest świętem dla przedstawicieli tych instytucji. Z całego świata zjeżdżają się ludzie aby wymienić się nowymi doświadczeniami i spostrzeżeniami. W tym roku wydarzenie trwało od 21 do 24 lipca.

społeczeństwach tzw. trzeciego świata, jak też w bogatych społecznościach rozwiniętych cywilizacji zachodnich.

Na jednej sali zebrali się przedstawiciele wielu nacji, języków i kultur. Również ich doświadczenia zawodowe pod wieloma względami byłyby skrajnie różne - podczas gdy dla jednych codziennym wyzwaniem jest próba edukacji finansowej osób nie umiejących nawet czytać lub pisać, inni rozważali problemy związane z wykorzystaniem sztucznej inteligencji przy świadczeniu usług swoim członkom. Wszystkich połączyło jednak jeden wspólny cel - urzeczywistnienie w praktyce spółdzielczej idei współdziałania i wzajemnej troski o siebie oraz lokalne społeczności.

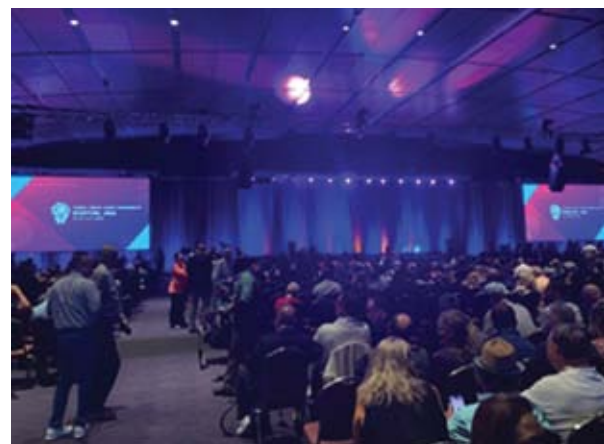

SKOK znajdziesz:

- w każdym z 16 województw
- w około 80% powiatów

Zapoznaj się z ofertą
Spółdzielczej Kasy
Oszczędnościowo-Kredytowej
w Twojej okolicy!

www.skok.pl

W tym roku w trakcie Światowej Konferencji Unii Kredytowych wybrano nowego Przewodniczącego Rady Dyrektorów WOCCU. Podczas sesji generalnej Prezes Zarządu Kasy Krajowej, Rafał Matusiak ogłosił, iż został nim Michael Lawrence przedstawiciel Australijskich Unii Kredytowych.

Konferencja przyniosła wiele nowych pomysłów dzięki wymianie doświadczeń. Życzymy wszystkim Uniom Kredytowym dalszych sukcesów i rozwoju. □

W spotkaniu Zespołu wzięli udział senatorowie: **Waldemar Witkowski** (przewodniczący), **Kazimierz Kleina** (wiceprzewodniczący), członkowie: **Halina Bieda**, **Jolanta Hibner**, **Ryszard Bober** i **Krzysztof Kwiatkowski** oraz gościnnie **Joanna Sekuła**. W skład delegacji Krajowej Rady Spółdzielczej weszli: Prezes Zarządu **Mieczysław Grodzki**, Wiceprezes Zarządu **Waldemar Broś**, Przewodniczący ZO KRS **Andrzej Pórolniczak** i Przewodnicząca Komisji Prawa i Legislacji Spółdzielczej ZO KRS **Agnieszka Serba-Chrzanowska**.

Waldemar Witkowski podkreślił, że zbliżający się 2025 rok to nie tylko kolejny Międzynarodowy Rok Spółdzielczości ONZ, ale także rocznica 100 lecia pierwszych obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości w Polsce i 30-lecia uchwały Sejmu RP ustanawiającej 1 lipca w naszym kraju Międzynarodowym Dniem Spółdzielczości. Zapowiedział, że będzie w związku z tym zabiegać, aby Senat RP uhonorował te rocznice okolicznościową uchwałą.

Zasadniczą częścią spotkania była prezentacja przedstawiona przez Prezesa Zarządu KRS, poświęcona aktualnej sytuacji branż spółdzielczych. **Mieczysław Grodzki** omówił stan wszystkich branż, ale dłużej zatrzymał się na spółdzielniach uczniowskich podkreślając, że są one niezwykle istotną formą edukacji jednak ich funkcjonowanie wciąż nie jest uregulowane prawnie. Przewodniczący Zespołu **Waldemar Witkowski** dodał, że prawo oświatowe nie wymienia spółdzielni uczniowskich w grupie organizacji, które powinny działać w szkołach. Senator **Krzysztof Kleina** potwierdził, że barierą dla ich rozwoju są przepisy podatkowe, ale jego zdaniem przeanalizowanie uwarunkowań w tym zakresie i wprowadzenie uproszczeń nie powinno stanowić wyzwania dla Zespo-

Briefing prasowy w Senacie RP, przemawia Agnieszka Serba-Chrzanowska, z tyłu od prawej: Joanna Sekuła, Jolanta Hibner, Waldemar Broś, Waldemar Witkowski, Mieczysław Grodzki, Halina Bieda, Krzysztof Kleina i Andrzej Pórolniczak.

Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości w Senacie

Dyskutowano o spółdzielczości

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

W dniu 25 lipca br. w Senacie miało miejsce drugie posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Spółdzielczości. Przedstawiciele Krajowej Rady Spółdzielczej przekazali informacje na temat aktualnego potencjału branż spółdzielczych w Polsce i na świecie, przedstawili aktualne problemy oraz zaapelowali do senatorów o stworzenie ram prawnych działalności spółdzielni uczniowskich oraz o podjęcie prac nad projektem ustawy o regulacji stanów prawnych gruntów na rzecz spółdzielni mieszkaniowych (zob. także str. 4-6).

łu Parlamentarnego. Dodał, że pewne działania już zostały podjęte w ramach Roku Edukacji Ekonomicznej, ogłoszonego przez Senat w 2024 r. Udało się m.in. ponownie wprowadzić do kanonu lektur szkolnych książkę Janusza Korczaka „Bankructwo małego Dżeka”, która jest znakomitą promocją spółdzielczości uczniowskiej. Popularyzacja spółdzielczości w szkołach będzie m.in. tematem wizyty członków Parlamentarnego Zespołu pod koniec sierpnia br. w Gdańsku. **Agnieszka Serba-Chrzanowska** - która jako radca prawny Urzędu Miasta Gdańska i współpracuje z licznymi szkołami - zachęciła senatorów do wspólnej pracy nad eliminacją barier prawnych dla rozwoju spółdzielczości uczniowskiej, a związany z Pomorzem senator **Kazimierz Kleina** zaoferował w tym zakresie swoje wsparcie.

Andrzej Pórolniczak skupił się na problemach spółdzielczości mieszkaniowej podkreślając, że ma ona wszelkie atuty by stać się partnerem w realizacji polityki mieszkaniowej Państwa. Potrzeba tylko, aby traktowano ją tak jak inne formy budownictwa społecznego - a więc aby miała dostęp do gruntów Skarbu Państwa oraz do preferencyjnych kredytów m.in. z programów unijnych. Przedstawiając bieżące potrzeby branży podkreślił, że - pomimo usilnego nagłaśniania w mediach negatywnych opinii o spółdzielniach mieszkaniowych - nie obserwuje się trendu przekształcania

spółdzielni we wspólnoty mieszkaniowe, choć prawo w prosty sposób umożliwia takie decyzje. Póki co, nie ma więc lepszej alternatywy dla spółdzielczości mieszkaniowej, a pięknie zagospodarowane i zadbane osiedla świadczą najlepiej o możliwościach tej branży. Spółdzielcy sami utrzymują swoje tereny, zwalniając z tego obowiązku samorząd terytorialny. Znaczne środki są przeznaczane na fundusz remontowy, systematycznie zmniejsza się koszty ogrzewania.

Senator **Joanna Sekuła**, która zawodowo związana jest z rynkiem nieruchomości stwierdziła, że zdecydowana większość Polaków patrzy na spółdzielczość z perspektywy spółdzielni mieszkaniowych. Forma ta daje nieograniczone możliwości wzbudzania aktywności społecznej, powinna jednak być lepiej wykorzystana i móc się rozwijać. Taką szansę dają przepisy zawarte w ustawie o kooperatywach mieszkaniowych, które pozwalają kooperatywom na korzystanie z gruntów będących w zasobach gmin. Być może z tych możliwości powinny korzystać także istniejące już spółdzielnie mieszkaniowe. Zdaniem senatora, branża ta obecnie cierpi z powodu przeregulowania prawnego.

O spółdzielczości mleczarskiej mówił **Waldemar Broś**, przedstawiając znaczenie gospodarcze branży, której udział w rynku wynosi 85 proc. Dzięki spółdzielniom Polska jest dziś szóstym na świecie producentem serów i liderem

w produkcji twarogów. Zwrócił uwagę na jedną z głównych bolączek producentów, jaką jest niekontrolowany rozwój marek własnych sieci handlowych, poprzez które sprzedawcy „drenują rynek”.

O zasługach spółdzielczości mleczarskiej wspominał też senator **Ryszard Bober**, który przewodniczy senackiej Komisji Rolnictwa. Podkreślił, że działalność spółdzielni mleczarskich istotnie stabilizuje rynek rolny na wschodnich

obszarach kraju. Wspominał też o znaczeniu banków spółdzielczych. Zwrócił jednak uwagę na postępującą erozję spółdzielczości spowodowaną m.in. postawami członków, którzy coraz częściej chcą sięgać po wypracowany majątek. Efektem są liczne likwidacje i dynamiczne kurczenie się arealów spółdzielczych, które kiedyś stanowiły 7 proc. gruntów rolnych w Polsce. - Musimy realnie popatrzeć na

zjawiska, które dzieją się dziś w spółdzielczości - zaapelował. Wspominał też o daninach, jakie spółdzielcy muszą ponosić na rzecz Państwa, w tym o podwójnym opodatkowaniu, które na pewno nie stanowi zachęty do wzmacniania więzi spółdzielczych.

Nawiązując do prezentacji przedstawionej przez Prezesa Zarządu KRS **Mieczysława Grodzkiego** senator **Krzysztof Kwiatkowski** podkreślił, że

takie informacje powinny być znacznie częściej i szerzej upowszechniane, gdyż młode pokolenie nie ma świadomości, że spółdzielczość z powodzeniem funkcjonuje w różnych obszarach życia gospodarczego i społecznego. Członkowie Zespołu w swoich wypowiedziach wielokrotnie podkreślali ogromną rolę edukacji w zakresie spółdzielczości i przedsiębiorczości. Wzmocnienie działalności spółdzielni uczniowskich w szkołach uznali za jedno ze swoich kluczowych zadań.

- Było to nasze pierwsze robocze spotkanie - podsumował senator **Waldemar Witkowski** na briefingu prasowym po posiedzeniu Zespołu. - Zobowiązaliśmy się, że przygotowujemy zmianę prawa spółdzielczego, która ułatwi nauczycielom i dyrektorom szkół zakładanie spółdzielni uczniowskich w szkołach. A rok 2025 będziemy chcieli obchodzić z uchwałą Senatu RP, która upamiętni spółdzielcze wydarzenia przed 100 i 30 lat.

Klementyna Zygarowska

✓ **Po spotkaniu senackiego Zespołu Parlamentarnego ds. Spółdzielczości jego Przewodniczący senator RP Waldemar Witkowski wystąpił do Ministra Finansów Andrzeja Domańskiego oraz do Ministra Rozwoju i Technologii Krzysztofa Paszyka z zapytaniem o możliwość wsparcia spółdzielczego budownictwa lokatorskiego.**

W pismach tych czytamy: *W czwartek 25 lipca 2024 r. odbyło się posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Spółdzielczości (...). Jednym z tematów spotkania była lokatorska spółdzielczość mieszkaniowa, która jest szansą na rozwiązanie problemu luki mieszkaniowej w Polsce.*

Według różnych szacunków w naszym kraju brakuje od 800 tys. do 3 mln mieszkań. Wiele osób może to dziwić, widząc w wielu miastach wygradzone tereny budowy gdzie wznoszone są kolejne budynki. Jednak wszelkie działania państwa - jak np. program „Kredyt 2%” czy zapowiadamy „Kredyt 0%” - zwiększając popyt, skutkują wzrostem cen mieszkań.

W tej sytuacji rozwiązaniem może być lokatorska spółdzielczość mieszkaniowa, która jest bardzo rozwinięta w wielu państwach europejskich. Zdaję sobie sprawę z sytuacji budżetu państwa, dlatego obyłoby się bez angażowania środków publicznych. Spółdzielnie same zaciągałyby kredyty w bankach, jednak ułatwieniem ze strony władzy publicznej byłoby udostępnienie gruntów pod ten rodzaj budownictwa mieszkaniowego i złagodzenie przez Komisję Nadzoru Finansowego kryteriów udzielania tego typu kredytów. □

Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości Mieszkaniowej

W Sejmie o regulacji gruntów

Trzecie posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Spółdzielczości Mieszkaniowej w dniu 23 lipca br. zgromadziło w Sejmie ponad 50 osób - parlamentarzystów, przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju i Technologii, Krajowej Rady Spółdzielczej, spółdzielczych branżowych związków rewizyjnych, Związku Miast Polskich oraz członków zarządów spółdzielni i stowarzyszeń lokatorów. Tematem posiedzenia była kwestia regulacji gruntów w zasobach spółdzielni mieszkaniowych - obecna sytuacja prawna i możliwości zmian legislacyjnych.

Dostarczone przez Krajową Radę Spółdzielczą informacje (zob. str. 6-7) pozwoliły Przewodniczącemu Zespołu, posłowi **Kamilowi Wnukowi** na zwięzłe przedstawienie genezy problemu oraz skutków jakie rodzi on dla posiadaczy mieszkań w budynkach stojących na gruntach o nieregulowa-

wanym stanie prawnym. Głos w pierwszej kolejności został oddany tym uczestnikom spotkania, którzy przygotowali własne projekty ustaw - a więc przedstawicielom KRS i Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych RP. Obie te organizacje spółdzielcze opracowały nieco odmienne pomysły na rozwiązanie problemu. Dyrektor departamentu Gospodarki Nieruchomościami w Ministerstwie Rozwoju i Technologii **Małgorzata Kutyla** wspominała także o trzecim rozwiązaniu - projekcie przygotowywanym przez resort rozwoju w 2023 r., który jednak utknął po etapie uzgodnień międzyresortowych i nie zdążył trafić do Sejmu przed ubiegłorocznymi wyborami (aktualnie jest omawiany przez nowe kierownictwo resortu). Ten projekt nie był jednak przedstawiony uczestnikom spotkania.

Projekt Krajowej Rady Spółdzielczej przedstawił **Andrzej Półrolniczak**. Poinformował, że pracowało nad nim środowisko warszawskich spółdzielni mieszkaniowych oraz Unia Spółdzielców Mieszkaniowych. Zakłada on przyznanie spółdzielniom pierwszeństwa przy rozpatrywaniu roszczeń o ustanowienie własności gruntów o nieuregulowanym stanie prawnym m.in. z racji tego, że to spółdzielnie otrzymały kiedyś te grunty od Skarbu Państwa, zagospodarowały je i utrzymują. Samorząd terytorialny na początku lat 90. miał ustanowić na rzecz spółdzielni prawo wieczystego użytkowania, ale tego zaniechał. Od 75 lat spółdzielnie utrzymują więc te grunty, oświetlają, porządkują infrastrukturę z której korzystają mieszkańcy. Jak podkreślił Przewodniczący ZO KRS - należy to wszystko wziąć pod uwagę przy określaniu, co jest gruntem niezbędnym do prawidłowej obsługi nieruchomości.

Jerzy Jankowski przedstawiając projekt Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych RP podkreślił, że rozwiązując problem roszczeń byłych właścicieli należy skorzystać z doświadczeń Czech, które raz na zawsze zamknęły problem reprivatyzacji wprowadzając limit rekompensaty w przypadku, gdy nie ma możliwości zwrotu nieruchomości w naturze. Związek zaproponował, by posłużyć się w tym wypadku z instytucją przemilczenia.

Obecni na spotkaniu przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych podkreślali, że sytuacja braku uregulowania gruntów doprowadziła do niekonstytucyjnej nierówności prawnej znacznej części obywateli, którzy nie mogą w pełni dysponować swoją nieruchomością posiadając jedynie ekspektatywę własności. Radny dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy **Wiesław Krawczyński** związany z SBM „Torwar” opowiedział, że na jego dyżurach zjawiają się starsze osoby, rozczarowane i rozgoryczone całą tą sytuacją, która skutkuje brakiem zaufania obywateli do struktur Państwa. Wypowiedzieli się także właściciele mieszkań znajdujących się w blokach wybudowanych na gruntach o nieuregulowanym stanie prawnym. Mieszkanca SM „Energetyka” w Warszawie podkreśliła, że z ekspektatywą nie posiada żadnych praw do własnego mieszkania, za które zapłaciła, jednak nie zwalnia jej to z uczestnictwa w wydatkach spółdzielni. Osoby bez prawa do gruntów od lat wspólnymi siłami utrzymują tereny zielone, składają się na oświetlenie chodników, infrastrukturę sportową, a samorząd terytorialny nie dokłada do tego ani złotówki. Mieszkaniec Spółdzielni Mieszkaniowej

Obrazy parlamentarnego zespołu ds. spółdzielczości mieszkaniowej w dniu 23 lipca 2024 r.

„Budowlani” w Sosnowcu podkreślił, że od lat czeka na ustalenie własności gruntów pod swoim budynkiem, do których prawa zgłasza miasto oraz PGE Dystrybucja.

W polemikę z przedstawicielami spółdzielni wdał się Prezes Związku Miast Polskich **Marek Wójcik**, który zarzucił ich projektom brak szacunku do konstytucyjnej zasady prawa własności. Jego zdaniem przekazanie gruntów spółdzielniom to osłabianie jednej wspólnoty (mieszkańców gminy) na rzecz drugiej (spółdzielców). Podkreślił, że samorządy nie są w stanie szybko rozwiązać spraw własnościowych, w których postępowania toczą się latami. Jak stwierdził - jest jednak wiele możliwości, które pozwalają zrobić „wspólny interes”. Oczywiście, wypowiedź ta sprowokowała kolejne argumenty spółdzielców.

O wypracowaniu kompromisowego rozwiązania wspomniała także przewodnicząca ministerstwa rozwoju **Małgorzata Kutyla**, dla której przedstawiony problem to „konflikt na linii własność samorządowa, konstytucyjnie chroniona, a uzasadnione prawa osób mieszkających w blokach spółdzielczych bez tytułu prawnego”. Spółdzielcy widzą to jednak nieco inaczej i domagają się realizacji ustaleń podjętych przez Skarb Państwa w latach 80. jeszcze przed powstaniem samorządu terytorialnego. Stwierdzają też, że obecny stan prawny i próby omińnięcia problemu przez samorząd to kompromitacja władzy. Poza tym - jak podkreślają - problematyczne grunty i tak nie są zwracane właścicielom - nawet jeśli ich roszczenia są skuteczne.

Lukasz Zaprawa z Unii Spółdzielców Mieszkaniowych podkreślił, że do 2002 roku miasta regulowały prawa do gruntów na rzecz spółdzielni mieszkaniowych na podstawie przepisów Ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, a następnie Ustawy o gospodarce nieruchomością

mi. Jednakże po 2002 r. przestały tych działań. Pojawiła się za to natomiast narracja, że spółdzielnie próbują uwłaszczyć się na gruntach samorządów. **Sławomir Antonik** prezes warszawskiej SM Bródno (w której problem gruntów dotyczy aż 82 budynków) podkreślił, że członkowie SM dawno spłacili kredyty związane z wybudowaniem bloków i utrzymują okoliczną infrastrukturę. Grunty wspólnot najczęściej wyodrębnione są po obrysie, a pozostałe tereny utrzymuje samorząd m.in. z podatków płaconych przez spółdzielców. Natomiast władze Warszawy wciąż odwołują realizację wniosków, nawet gdy do gruntów nie ma roszczeń. Podobne obserwacje miał **Aleksander Malkiewicz** z Warszawskiego Stowarzyszenia Lokatorów im. Jolanty Brzeskiej (mieszkaniec SM „Arbuzowa”). Jak stwierdził, proces uwłaszczeń w dużym stopniu zależy od urzędników, a niestety wielu z nich spowalnia i utrudnia procedowanie spraw. Takie postawy pozostają bezkarne, gdyż nie ma żadnych sankcji prawnych za brak działań - podsumował **Andrzej Półrolniczak**.

Grzegorz Okoński, prezes SM „Energetyka” w Warszawie zaznaczył, że grunty zagospodarowane przez spółdzielnie najczęściej nie są terenami inwestycyjnymi, nikt na nich nie zarobi. Odwrotnie - to utrzymanie tych terenów jest bardzo kosztowne. Gdyby gmina Mokotów musiała na ten cel wyłożyć pieniądze z własnej kieszeni, jej budżet byłby zapewne zrujnowany. Prezes SM „Energetyka”, który w latach 2006-2010 był wiceburmistrzem Mokotowa dodał, że może przygotować zestawienie kosztów, jakie jego spółdzielnia ponosi na utrzymanie terenów zielonych oraz na prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej, która również jest jednym z zadań samorządów.

Przewodniczącą Zespołu Parlamentarnego ds. Spółdzielczości Mieszkaniowej poseł **Kamil Wnuk** w czasie spotkania kilkakrotnie podkreślał, że jako samorządowiec i spółdzielca będzie starał się o wypracowanie przez Zespół Parlamentarny kompromisowych rozwiązań, które umożliwią współpracę pomiędzy samorządami, a spółdzielniami mieszkaniowymi i będą do zaakceptowania przez obie strony. - Nie traktujemy się jak przeciwnicy - podkreślił.

opr. KZ

Pelen zapis posiedzenia Zespołu dostępny jest na stronie <https://www.sejm.gov.pl/>

Wakacyjne kursy dla instruktorów i opiekunów spółdzielni uczniowskich

Spotkania w krakowskim Domu Spółdzielczości Pracy

Pierwsze szkolenie odbyło się w dniach 22-24 lipca br. i dedykowane było opiekunom i instruktorom legitymującym się co najmniej 3 letnim stażem pracy w spółdzielni uczniowskiej. W drugim szkoleniu (1-3 sierpnia br.) udział wzięli nauczyciele chcący zdobyć praktyczne umiejętności na temat organizacji pracy i powoływania spółdzielni uczniowskich.

Witając przybyłych uczestników Prezes Fundacji **Anna Bulka** i Przewodniczący Rady **Zdzisław Zatorski** omawiali program szkolenia i przedstawiali członków Rady i Zarządu Fundacji. Wykładowcami kursów byli: **Anna Mironiuk**, **Joanna Brzozowska-Wabik**, **Małgorzata Wysocka** (z Rady Nadzorczej) Prezes **Anna Bulka** i członkowie Zarządu **Anita Strzebońska**, **Zofia Węgrzyniak** i **Bronisław Bieś**. Wiceprzewodniczący Fundacji **red. Tadeusz Ksrasuski** był obecny na lipcowym szkoleniu, podczas którego miał okazję podzielić się doświadczeniami współpracy Fundacji z bankami spółdzielczymi w zakresie organizacji konkursu TalentowiSKO. Prelekcje z tematów przydatnych dla prowadzenia spółdzielni uczniowskich zaprezentowali: **Krzysztof Ostafiński** z Warszawskiego Instytutu Bankowości, **Elżbieta Podolecka** z krakowskiego Sanepidu, **Iłona Bojarska** - absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego, która przedstawiła wyniki badań prowadzonych podczas praktyki w FRSU w zakresie wpływu spółdzielni uczniowskich na kształtowanie się zachowań oraz rozwój umiejętności dzieci i młodzieży.

Honorowymi gośćmi na lipcowym szkoleniu byli: **Janusz Paszkowski** - Prezes Zarządu ZLSP oraz senator **Waldemar Witkowski** - Zastępca Przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego KRS. Przybliżyli oni tematy dotyczące ruchu spółdzielczego w świecie i Polsce. Senator Witkowski, jako członek senackiej Komisji Edukacji, ze zrozumieniem i uwagą wysłuchał o problemach, z jakimi muszą się obecnie borykać opiekunowie spółdzielni uczniowskich. Odnosił się również do przygotowanego przez Krajo-

Fundacja Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej zorganizowała w tym roku w Krakowie dwa szkolenia wakacyjne dla instruktorów i opiekunów spółdzielni uczniowskich - w każdym uczestniczyło ponad 20 osób.

wą Radę Spółdzielczą projektu ustawy o spółdzielniach uczniowskich. Bezpośrednio zwrócił się do opiekunów z pytaniem, co należałoby zrobić, aby spółdzielnie uczniowskie znalazły odpowiednie umocowanie do działalności w szkole.

Rok 2024 jest rokiem edukacji ekonomicznej, stąd też opiekunowie SU mieli okazję poznać tematy z tym związane. Zwiedzili Muzeum Narodowego Banku Polskiego w Krakowie przy ul. Basztowej gdzie zapoznali się z historią pieniądza i bankowości na ziemiach polskich. Gościli także w Krakowskim Banku Spółdzielczym przyjęci przez wiceprezesa **Mariusza Kumorka**, gdzie mieli okazję zapoznać się ze specyfiką działania banków spółdzielczych. Każdy otrzy-

mał komplet materiałów edukacyjnych (książka, komiks, malowanka) „Przygody przedsiębiorczego Dżeka” od Warszawskiego Instytutu Bankowości. Uczestnicy szkolenia podkreślali, że są coraz częściej zauważani zarówno w środowisku szkolnym jak i lokalnym. To oni, bez żadnych korzyści materialnych, poświęcają się wychowaniu młodzieży poprzez praktyczne działania w spółdzielniach uczniowskich uczą odpowiedzialności, samorządności oraz demokracji w codziennej pracy wśród społeczności szkolnej.

Zarząd FRSU dziękuje wszystkim uczestnikom wakacyjnych szkoleń, gościom oraz sponsorom i wolontariuszom, dzięki którym udało się je zorganizować.

Zofia Węgrzyniak

Z głębokim smutkiem zawiadamiamy, że 8 sierpnia 2024 roku
zmarła

Jana Stachowiak

Długoletnia Dyrektor Delegatury Regionalnej ZLSP w Poznaniu.

Wspominamy ją jako osobę zawsze uśmiechniętą, dobrą i szlachetną.

W swoim życiu kierowała się ideami i wartościami spółdzielczymi.

Pozostanie na zawsze w naszych sercach jako osoba zaangażowana w działalność spółdzielczą, oddana pracy i środowisku.

Cześć jej pamięci!

Rada Nadzorcza, Zarząd oraz Koleżanki i Koledzy
ze Związku Lustracyjnego Spółdzielni

UNIQA radzi:

Szkody wyrządzone przez burze, podtopienia, silne wiatry

Agnieszka Gutt

liderka zespołu likwidacji szkód majątkowych w UNIQA Polska

Ostatni czas obfituje w niebezpieczne i gwałtowne zjawiska pogodowe, jakimi są między innymi burze, ulewy czy silny wiatr. Tego typu zdarzenia mogą powodować powstanie różnego rodzaju szkód.

Niektórych z nich można uniknąć bądź zminimalizować ich skutki, stosując środki bezpieczeństwa i odpowiednio zabezpieczając mienie.

UNIQA RADZI:

Jak zminimalizować ryzyko i skutki szkód

- **Pojemniki i kontenery na śmieci** - niezabezpieczone przedmioty, poderwane przez gwałtowny wiatr lub burze, mogą zarysować zaparkowane na osiedlu samochody i spowodować inne uszkodzenia mienia. Należy pamiętać o należyтым zabezpieczeniu pojemników na śmieci, chowaniu ich w wyznaczone miejsce.
- **Piony kanalizacyjne** - należy pamiętać, że w okresie użytkowania może dojść do niedrożności pionów i wybicia wody. Nie wystarczą same przeglądy pionów w protokole rocznym, czy 5-letnim. Drożność należy sprawdzać kompleksowo, by uniknąć awarii.
- **Wyłazy dachowe** - w momencie podmuchów wiatru, gdy nie mają odpowiedniego zabezpieczenia, mogą być poderwane przez wiatr i przemieszczając się powodować uszkodzenia w mieniu np. upadając na samochód, lub życiu, uderzając w przechodnia.
- **Czyszczenie odpływów studzienek kanalizacyjnych** - w okresie letnim często wykonywane jest koszenie traw. Elementy trawy czy gałęzie mogą zatkać studzienki odpływowe, dlatego należy pamiętać, że zbieranie liści i skoszonej trawy, zapobiega niedrożności studzienek.
- **Uschnięte drzewa lub gałęzie** stanowią zagrożenie. Gdy drzewo jest uschnięte, to przy silnym wietrze może wyrządzić szkodę.

Postępowanie w przypadku szkód huraganowych i gradowych, zalaniowych i burzowych.

Co zrobić gdy wystąpią tego typu szkody, gdzie je zgłosić i jak uzyskać odszkodowanie?

W pierwszej kolejności należy możliwie jak najszybciej zlokalizować źródło awarii i zabezpieczyć mienie, tak by uniknąć powiększenia skutków szkody. Jednocześnie należy sporządzić protokół, na którym powinny znaleźć się następujące informacje (jeśli są znane):

- dokładna data i godzina szkody,
- adres miejsca zdarzenia,
- dane osobowe poszkodowanego wraz z numerem telefonu do kontaktu,
- opis szkód z dokładnym uwzględnieniem wszystkich strat,
- przyczyna szkody,
- podpis administratora budynku i poszkodowanego.

Jeżeli potrafimy określić, powinniśmy również wskazać szacowaną wartość szkody.

W przypadku szkód przepięciowych, należy również przygotować ekspertyzę z serwisu określającą przyczynę oraz zakres uszkodzonych sprzętów.

W przypadku szkód przepięciowych ekspertyza ta powinna zawierać informację o kosztach naprawy oraz jej opłacalności, markę i model sprzętu, rok zakupu.

Dodatkowo należy sporządzić jak najdokładniejszą dokumentację zdjęciową wykonując zdjęcia uszkodzeń.

W przypadku wystąpienia szkody jesteś zobowiązany do:

- użycia dostępnych środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów;
- niezwłocznego zawiadomienia UNIQA TU S.A. o szkodzie, przy czym zgłoszenie to powinno nastąpić nie później niż w ciągu 3 dni roboczych od daty wystąpienia szkody lub daty powzięcia przez Ciebie informacji o powstaniu szkody (np. wykorzystując portal iUNIQA, dzięki któremu w prosty i szybki sposób możesz zgłosić szkodę w 1 minutę).

Zgłoszenie, o którym mowa powyżej powinno nastąpić łącznie z podaniem przyczyny, przedmiotu i rozmiaru szkody.

Zgłaszaj szkody i sprawdzaj ich status

Zgłaszaj szkodę w 1 minutę, a decyzje otrzymuj nawet w 3 dni! Sprawdzaj status swoich szkód.

Jeżeli jesteś zainteresowany by dołączyć do naszej bezpłatnej platformy prewencyjnej – skontaktuj się z nami: iuniqa@uniqa.pl

Przykłady szkód:

1. Podczas huraganu przemieściły się pojemniki na śmieci i uderzyły w pojazd

Podczas silnego wiatru, pojemniki na śmieci przemieściły się i uderzyły w zaparkowany pojazd. Zgodnie z oświadczeniem spółdzielni do szkody doszło na skutek niesprzyjających warunków atmosferycznych – silny i gwałtowny wiatr. Pojemniki są własnością firmy zewnętrznej i opróżnianie, blokowanie kół pojemników należy do odbiorcy odpadów. W związku z tym, że szkoda powstała na skutek siły wyższej w postaci działania silnego wiatru, a do blokowania kół pojemnika zobowiązany był odbiorca odpadów, winy za jej spowodowanie nie sposób przypisać administratorowi. **Uszkodzenia:** zarysowany tylni zderzak samochodu – odpryski lakieru.

Wartość szkody: **2931 zł**

2. Podtopienie spowodowane niewydolnością studzienki w zakresie odbioru wody

W związku z wybiciem wód opadowych przez niedrożną deszczownicę odprowadzającą wodę, zalana została łazienka mieszkania znajdującego się na parterze. **Uszkodzone** zostały drzwi, ościeżnica oraz meble - szafka i półka.

Wartość szkody: **około 3000 zł**

3. Zalanie piwnicy budynku mieszkalnego na skutek cofnięcia się wody z instalacji publicznej po deszczu nawalnym.

W wyniku przejścia nawałnicy deszczu i gradu doszło do zalania terenu wokół budynku, w związku z czym doszło do zalania podpiwniczenia po przebiciu się wody z gruntu oraz nastąpiło cofnięcie ścieków z kanalizacji kratką ściekową. **Uszkodzeniu** uległ tynk na ścianach do wysokości około 12 cm oraz meble. Zalana została także studnia, z której pobierana jest woda do budynku.

Kwota roszczenia klienta: **6000 zł**

4. Podczas huraganu zostały wyrwane elementy dachów z okolicznych zabudowań, które uderzyły w budynek

Podczas huraganu wyrwane elementy dachów z okolicznych zabudowań uderzyły z dużą prędkością w budynek gospodarczy, uszkadzając blaszany dach. Uszkodzenia: liczne przedziurawienia dachu. **Uszkodzone** 4 arkusze, pojedynczy arkusz powierzchnia 7,60x1,10m. Uszkodzone zostało również opierzenie.

Kwota roszczenia klienta: **5500 zł**

1924

Rok 1924 upływa na Ziemi w miarę spokojnie, choć ciągle jeszcze ludzkość „liże rany” po dramacie pierwszej wojny światowej, która zakończyła się zaledwie sześć lat wcześniej. Gospodarka po powojennej depresji powoli odbudowuje się. Populacja Ziemi dobiega do dwóch miliardów. Śmierć zabiera ważnych polityków, którzy znacząco wpłynęli na kształt powojennego świata: w Rosji umiera założyciel państwa sowieckiego Włodzimierz Lenin, a w stanach Zjednoczonych były prezydent Thomas Woodrow Wilson, współtwórca systemu wersalskiego, gorący zwolennik niepodległości Polski. Natomiast przywódca ruchu narodowo-socjalistycznego w Niemczech i przyszedłszy dyktator Niemiec, który doprowadzi do II wojny światowej, Adolf Hitler przebywa w więzieniu w Landsberg po nieudanej próbie zamachu stanu przeprowadzonej w listopadzie poprzedniego roku; wykorzystuje ten czas na napisanie „Mein Kampf”, które stanie się „biblią” nazistów.

Straty ponosi wielka światowa literatura i muzyka - umierają czesko-niemiecki pisarz Franz Kafka i angielski, polskiego pochodzenia, Joseph Conrad (Józef Korzeniowski) oraz włoski twórca oper Giacomo Puccini. W Grecji proklamowana zostaje republika, a w sąsiedniej Turcji z inicjatywy charyzmatycznego przywódcy Mustafy Kemala Atatürka, przyjęta zostaje postępową republikańska konstytucja, co oznacza ostateczny kres imperium otomańskiego i powstanie nowoczesnego, aspirującego do europejskości państwa.

Po śmierci Lenina w ZSRS rozpoczyna się zacięta walka o przejęcie władzy po zmarłym przywódcy, którą ostatecznie wygra Józef Stalin. II Zjazd Sowietów uchwała konstytucję ZSRS, a wkrótce rząd brytyjski nawiązuje z nim stosunki dyplomatyczne przełamując kilkuletni okres izolacji porewolucyjnej Rosji. W Stanach Zjednoczonych Indianie urodzeni w granicach państwa uzyskują pełnię praw obywatelskich. Prezydentem USA pozostaje republikanin Calvin Coolidge, wybrany na to stanowisko w poprzednim roku.

W Paryżu odbywają się drugie po przerwie wojennej VIII Igrzyska Olimpijskie, w których po raz pierwszy uczestniczą zawodnicy z Polski, a także Litwy i Łotwy; reprezentacja Niemiec nie jest dopuszczona, choć pozwolono na start sportowcom z ich krajów sojuszniczych

Spółdzielczy rok 1924 na świecie

100 lat temu...

W naszym cyklu artykułów historycznych na łamach „Tęcza Polskiej”, pisaliśmy dotąd najczęściej o dziejach organizacji spółdzielczych, przypominaliśmy istotne fakty czy postaci kluczowe dla rozwoju spółdzielczości w Polsce i na świecie. Teraz spojrzmy na tę historię z nieco innej perspektywy. Co ważnego wydarzyło się w spółdzielczości dokładnie przed wiekiem - w roku 1924? A był to rok ważny dla naszego ruchu tak u nas, jak i w innych krajach. W poprzednich dwóch częściach artykułu przypomnieliśmy najważniejsze fakty o Polsce 1924 roku i o tym co działo się wówczas w naszej spółdzielczości. Teraz spojrzmy na nią z perspektywy międzynarodowej.

w czasie I wojny Austrii, Bułgarii, Turcji i Węgier. Najwięcej medali zdobywają Stany Zjednoczone (99, w tym 45 złotych). Równolegle odbywa się Olimpijski Konkurs Sztuki i Literatury w dziedzinach poezji, rzeźby, malarstwa, architektury i muzyki (konkursy takie organizowane były w latach 1912-1948).

Wystawa Spółdzielcza...

Najważniejszym bez wątpienia wydarzeniem w spółdzielczym świecie roku 1924 był XI Kongres Międzynarodowego Związku Spółdzielczego w belgijskiej Gandawie, który obradował w dniach

Plakat Międzynarodowej Wystawy Spółdzielczej w Gandawie (15 sierpnia - 15 września 1924 r.) wykorzystujący motyw tęczy jako symbol ruchu spółdzielczego.

Rysunek przedstawiający nieistniejący już Dom Ludowy w Gandawie - miejsce odbycia pierwszej Międzynarodowej Wystawy Spółdzielczej w 1924 roku.

1-4 września 1924 roku. Warto przy nim zatrzymać się dłużej, gdyż, jak łatwo spostrzec, większość diskutowanych tematów zachowała aktualność i jest poruszana w różnych spółdzielczych gremiach do dzisiaj!

Był to drugi, po bazylejskim w roku 1921, Kongres MZS zwołany w warunkach pokoju po I wojnie światowej i poprawiającej się sytuacji gospodarczej. Związek reprezentował w 1924 roku już ok. 40 milionów spółdzielców z 30 krajów. Kongresowi nadano szczególnie uroczysty charakter. Jednocześnie bowiem spółdzielczość belgijska świętowała jubileusz powstania w Gandawie pierwszej robotniczej kooperatywy *Vooruit* („Naprzód”) związanej z ruchem socjalistycznym, która stała się załączkiem wielkiej sieci spółdzielni konsumenckich

pod tą samą nazwą. Odegrały one w Belgii ważną rolę w obronie interesów robotników, a twórca Vooruit Edward Anseele, nadal aktywny polityk, zaproponował, by przy okazji tych obchodów i Kongresu, odbyła się wielka wystawa ukazująca dokonania ruchu spółdzielczego na świecie i w Belgii.

Miejsce tych wydarzeń był należący do Vooruit monumentalny Pałac Festiwalowy, służący wraz z sąsiednim Domem Ludowym jako siedziba organizacji socjalistycznych i spółdzielczych, centrum mityngów politycznych i imprez kulturalnych dla robotników. Udekorowano go - po raz pierwszy w historii spółdzielczości - tęczowymi flagami, które rok później zostały oficjalnie uznane przez MZS za emblemat światowej spółdzielczości. Wielkie malowidła prezentowały symbolicznie kraje należące do Związku, zaś centralne miejsce zajmowała zamówiona specjalnie na tę okazję w wybitnego belgijskiego twórcy Leona Sarteela rzeźba przedstawiająca grupę robotników i robotnic podtrzymujących wspólnie ziemski glob, co miało odzwierciedlać różnorodność i moc sprawczą spółdzielczości.

Rzeźba robiła wielkie wrażenie. Jak pisał historyk spółdzielczości William P. Watkins, *Jej wpływ na morale delegatów Kongresu, którzy zbierali się w sąsiedniej sali, był ogromny. Było niemal niemożliwym, nawet dla najbardziej doświadczonych spółdzielców, opuścić wystawę po obejrzeniu wszystkich stoisk, bez uświadomienia sobie bogactwa i rozległości idei odnoszących się do spółdzielczości, jej roli i możliwości.* Oryginał rzeźby nie przetrwał, choć nadal na rynku sztuki pojawiają się jej miniatury, a biuro światowe MZS przechowuje jej zmniejszoną srebrną wersję.

Warto przypomnieć, że podobny symbol - sylwetek ludzkich tocących z wysiłkiem kulę ziemską, pojawił się jeszcze przed I wojną światową w znaku graficznym naszego „Społem”. Projekt, nieznanego autorstwa, inspirowany był słowami „Ody do młodości” Adama Mickiewicza: *„Hej! ramię do ramienia! spólnymi łańcuchy / Opaszmy ziemskie kolisko! (...) / Dalej, bryło, z posad świata! / Nowemi cię pchniemy tory...”*, symbolizował to, co w spółdzielczości było najważniejsze - wspólne działanie, wysiłek, dążenie do stworzenia nowego, lepszego świata. Motyw ten w nieco innej postaci, lecz niosący podobne przesłanie, znalazł się też w logo Międzynarodowego Roku Spółdzielczości 2012.

Katalog wystawców Międzynarodowej Wystawy Spółdzielczej w Gandawie

Na wystawie przygotowane zostały stoiska przez 32 kraje z Europy, Azji i Ameryki. Było wśród nich polskie, w którym wyroby swoje eksponowały Związek Polskich Spółdzielni Spożywców, Związek Robotniczych Stowarzyszeń Spółdzielczych i Związek Rewizyjny Spółdzielni Wojskowych. Uczestnicy Wystawy, wraz z delegatami na Kongres mieli możliwość nawiązania kontaktów, także handlowych między spółdzielniami różnych krajów, wymiany doświadczeń, zawarcia przyjaźni. Jak podkreślano, Wystawa była dowodem na wzrastające zainteresowanie rozwojem bezpośrednich stosunków biznesowych spółdzielni ponad granicami państw i w ogóle spółdzielczą ekonomią. Miała temu też służyć powołana nieco wcześniej w 1924 roku przy MZS Międzynarodowa Hurtownia Spółdzielcza, która jednak nigdy nie była w stanie w pełni zrealizować swoich celów.

... i Kongres Spółdzielczy w Gandawie

Na samym Kongresie zarejestrowało się 455 delegatów reprezentujących 165 spółdzielni i ich organizacji z 29 krajów (a więc nieco mniej niż na Wystawę), w tym wspomnianych wyżej organizacji polskich. Obradom przewodniczył Prezydent MZS w latach 1921-1927, holenderski działacz spółdzielczy G. J. D. C. Goedhart. W uroczystej sesji otwierającej Kongres gośćmi honorowymi byli wysocy rangą przedstawiciele 10 rządów, parlamentarzysty oraz reprezentanci ważnych organizacji globalnych – Międzynarodowego Biura Pracy, Międzynarodowej Federacji Związków Zawodowych, Międzynarodowego Instytutu Rolnictwa, Międzynarodowego Komitetu Rozwoju Wolnego Handlu i Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast-Ogrodów. Ich obecność podkreślała wzrastające znaczenie i prestiż MZS i w ogóle spółdzielczości.

Kongres uchwalił zmiany w Statucie Związku, które miały umocnić jego finanse i wyeliminować dopuszczalne wcześniej członkostwo indywidualne osób fizycznych oraz przywrócić realizację pierwotnie założonych, a zepchniętych ostatnio nieco na margines celów: dokumentacji i statystyki ruchu spółdzielczego oraz promowania zasad spółdzielczych.

Wśród kluczowych referatów wygłoszonych na Kongresie były: *„Wzajemne stosunki między różnymi formami spółdzielczości”* (Albert Thomas z Francji),

nawołujący do zintensyfikowania wymiany handlowej między spółdzielniami różnych branż, zwłaszcza spożywców z jednej strony, a rolniczymi i pracy z drugiej; *„Zadania, rozszerzenie i ograniczenia produkcji spółdzielczej”* (były to dwa polemizujące ze sobą wystąpienia Maxa Mendela z Niemiec i Sir Thomasa Allema z Wielkiej Brytanii); *„Rola banków w rozwoju spółdzielczości”* (Gaston Levy z Francji); oraz *„Miejsce kobiet w ruchu spółdzielczym”* (Emmy Freundlich, Austria).

Dyskutowano też dużo o neutralności politycznej spółdzielczości, zwłaszcza w kontekście obecności na Kongresie - po raz pierwszy - delegacji Centrosojuza z ZSRS. Rosjanie domagali się uznania języka rosyjskiego za czwarty z oficjalnych języków MZS obok angielskiego, francuskiego i niemieckiego (co zostało odrzucone), krytykowali plany nawiązania bliskich stosunków z Ligą Narodów i Międzynarodowym Biurem Pracy, które według nich nie reprezentowały „mas proletariackich i chłopskich”, by w zamian zacieśnić współpracę z Profinternem (komunistyczna międzynarodówka związków zawodowych z siedzibą w Moskwie) i generalnie w większości spraw reprezentowali odmienne stanowisko niż większość delegatów. Ostatecznie sowieckie plany wykorzystania MZS jako narzędzia walki klasowej nie powiodły się i znaczną przewagą głosów przyjęto zgłoszoną przez Brytyjczyków uchwałę o neutralności MZS. Zapoczątkowane jednak w ten sposób zostały w łonie organizacji spory i konflikty polityczne pomiędzy reprezentantami ZSRS i popierającymi ich delegatami o poglądach komunistycznych z innych krajów a większością wyznającą tradycyjne spółdzielcze wartości i zasady, stojącą na gruncie nie angażowania się w światową politykę, które miały trwać praktycznie przez cały okres międzywojenny, a i później.

Gandawski Kongres przyjął także uchwałę w sprawie Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości świętowanego w 1924 roku już po raz drugi - uznano, że obchody odniosły znaczny sukces na całym świecie. Ważne również były przedstawione podczas Kongresu sprawozdania wyspecjalizowanych organów MZS - w tym założonego dwa lata wcześniej Międzynarodowego Komitetu Spółdzielczości Bankowej, którego pierwotnym zadaniem było doprowadzenie do powstania międzynarodowego banku spółdzielczego, czego zresztą nigdy nie udało się zrealizować, ale komitet funkcjonuje do dziś po nazwę Międzynarodową Organizacją Spółdzielczości Bankowej reprezentując Banki Spółdzielcze i Unie Kredytowe (SKOK-i) na forum międzynarodowym. Podczas Kongresu została też formalnie

ukonstytuowana Międzynarodowa Spółdzielcza Gildia Kobiet (obecnie Komitet Równouprawnienia Płci), której powołanie zaproponowano trzy lata wcześniej podczas kongresu w Bazylei. Przewodniczącą Gildii została austriacka pisarka i polityczka Emmy Freundlich. Swoje miejsce w światowej spółdzielczości zaznaczyły też spółdzielnie ubezpieczeniowe, które równoległe do obrad Kongresu przeprowadziły w Gandawie swoją Pierwszą Konferencję Międzynarodowej Spółdzielczości Ubezpieczeniowej.

Nie tylko MZS

Ale w 1924 roku działania na rzecz rozwijania spółdzielczości prowadził nie tylko MZS. Ważne miejsce przypadło tu Międzynarodowej Organizacji Pracy. Ta powstała tuż po I wojnie światowej agenda Ligi Narodów (obecnie ma status agencji afiliowanej ONZ) - wśród jej państw założycielskich była Polska - zajmująca się promowaniem praw człowieka, ochroną praw pracowników, polepszaniem ich warunków zatrudnienia i życia, tworzeniem miejsc pracy itp., od samego początku swego istnienia postrzegając spółdzielnie jako ważne narzędzie realizacji tych celów. Zasluga w tym była głównie Alberta Thomasa, francuskiego działacza i polityka, który został pierwszym dyrektorem generalnym Międzynarodowego Biura Pracy, będącego rodzajem stałego sekretariatu MOP. Thomas był wielkim entuzjastą spółdzielczości jako pokojowego ruchu budowania sprawiedliwości społecznej na świecie, już od 1910 roku działał w MZS wchodząc m. in. w skład jego Komitetu Centralnego.

W 1920 roku z jego inicjatywy powstała w ramach Międzynarodowego Biura Pracy Sekcja Spółdzielcza (obecnie pod nazwą Jednostka Spółdzielcza albo ILO COOP), a w 1924 roku właśnie Sekcja rozpoczęła wydawanie „Informatora Spółdzielczego”, który następnie ukazywał się przez ponad pół wieku (do roku 1977). Ten liczący każdorazowo ok. 100 stron trójjęzyczny (angielsko-francusko-niemiecki) biuletyn planowany początkowo jako kwartalnik, później publikowany bardziej nieregularnie, stał się, obok różnych publikacji MZS, najważniejszym źródłem informacji o spółdzielniach w różnych krajach i międzynarodowych konferencjach poświęconych spółdzielczości.

Z innych spółdzielczych wydarzeń na świecie w 1924 roku warto wspomnieć o powstaniu w Szwecji ośrodka szkoleniowego organizacji spółdzielczości spożywców Kooperativa Forbundet (KF) Vår Gärd. Zlokalizowany malowniczo w podsztokholmskim Saltsjöbaden nad samym morzem stał się wzorcowym modelem

instytucji edukacji nie tylko spółdzielczej ale w ogóle edukacji dorosłych. Stojące na zakupionym w 1924 roku przez KF terenie dwie wille zaadaptowano do nowych potrzeb, urządzono sale wykładowe i do ćwiczeń, dobudowano zaplecze hotelowo-gastronomiczne.

Pierwszym dyrektorem Vår Gärd był Harald Elldin, wcześniej nauczyciel w szkołach publicznych, który zainicjował nowatorskie na owe czasy metody szkoleń modułowych łączących stosunkowo krótkie kursy stacjonarne z pracą własną kursantów w domu i zajęciami praktycznymi. Podkreślał też, że znajomość kontekstu historyczno-kulturowego wykonywanej pracy przyczyni się do wzrostu jej wydajności, a więc włączał do programów zajęć i taką tematykę.

Elldin ukształtował w Vår Gärd co najmniej dwa pokolenia pracowników i menedżerów szwedzkiej spółdzielczości i uważa się, że spektakularny rozwój KF po II wojnie światowej to w dużym stopniu jego zasługa, wywarł też duży wpływ na ewolucję edukacji zawodowej i dorosłych w całej Szwecji i innych krajach. W II połowie XX wieku w Vår Gärd rozpoczęto organizowanie kursów dla spółdzielców z krajów rozwijających się. W latach 90., czasach największego rozkwitu KF, który wspomagał silnie rozwój spółdzielczości w państwach postkomunistycznych, szkolili tu się często również przedstawiciele Europy Środkowej i Wschodniej i wówczas ośrodek stał się dobrze znany wielu polskim spółdziel-

com, których gościł. Obecnie ma status spółki zależnej od KF, w mniejszym stopniu zajmuje się edukacją, stał się natomiast ważnym centrum kulturalnym, w którym odbywają się prestiżowe koncerty, wystawy sztuki, jest też komfortowa infrastruktura hotelowa.

Zasygnalizujmy jeszcze, że w 1924 roku w administrowanej przez Francję części Kamerunu utworzona została pierwsza spółdzielnia, zaś w sowieckiej Białorusi Białoruski Związek Spółdzielni Spożywców funkcjonujący do dziś jako Belkoopsoyuz. W Stanach Zjednoczonych rozpoczęto wydawanie czasopisma ruchu Unii Kredytowych (odpowiednik SKOK-ów) „The Bridge” redagowanego przez jednego z pionierów tego ruchu Roy’a Bergengrena. Czasopismo, zmieniając kilkakrotnie tytuł, istnieje do dzisiaj jako „Credit Union Magazine”, organ głównej amerykańskiej organizacji spółdzielni tej branży America’s Credit Unions.

Rok 1924 był być może jednym z ostatnich już, kiedy spółdzielczość budziła na świecie silne emocje, entuzjazm, powszechne zainteresowanie, angażowało się w ruch wiele wybitnych jednostek, polityków, intelektualistów. Przejawem tego były wspomniane wcześniej drugie już obchody Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości. Tak o nich, z typową dla tych czasów emfazą pisano w jednym z dokumentów Kongresu w Gandawie: *Telegramy z życzeniami płynęły z kraju do kraju. Artyści, plastycy, pisarze, mówcy, śpiewacy, sportowcy, a przede wszystkim zwykli Spółdzielcy łączyli się w tworzeniu łańcucha radości i braterstwa na całym kontynencie Europy, przedłużając go ku Azji i Ameryce. Było to wydarzenie bez precedensu w annałach historii dobrowolnych zrzeczeń ludzi pracy...*

dr Adam Piechowski

Ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Ś.P.

Stanisława Wojciechowskiego

*Wieloletniego Przewodniczącego Zarządu
Spółdzielni Handlowo-Usługowej w Mszczonowie.*

*Rodzinie Zmarłego
wyraży szczerego żalu i głębokiego współczucia*

*składa
Krajowa Rada Spółdzielcza*

Tyska Spółdzielnia Mieszkaniowa „OSKARD” działa od 1958 r. To jedna z większych spółdzielni mieszkaniowych

w Tychach i na Śląsku, dysponująca dużym potencjałem. Zarządza 216 budynkami mieszkalnymi, administrowanymi w układzie 7 rejonów gospodarki zasobami mieszkaniowymi. W jej zasobach znajduje się: 14.076 lokali mieszkalnych, 783 garaże i miejsca postojowe, 426 lokali użytkowych oraz 31 pawilonów wolnostojących. Spółdzielnia zrzesza prawie 15 tys. członków. Tyska Spółdzielnia Mieszkaniowa „OSKARD” poza swoją kluczową działalnością realizuje szeroko rozwinięty program oświatowo-kulturalny, który opiera się w głównej mierze na organizowaniu akcji środowiskowych, służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców.

Ważną problematykę społeczno-gospodarczą i samorządową Spółdzielnia propaguje dwumiesięcznik spółdzielczy „Oskard” w nakładzie 15.000 egz., dostarczany bezpośrednio do skrzynek pocztowych mieszkańców. Wzrost aktywności spółdzielców wywołał potrzebę rzetelnej, systematycznej i jak najpełniejszej informacji o Spółdzielni, o działalności jej organów statutowych czy programach pracy klubów osiedlowych. W kwietniu 1992 r. ukazał się pierwszy numer wówczas miesięcznika „Oskard” utworzony siłami pracowników i działaczy Spółdzielni. Po trzech wydaniach Spółdzielnia ogłosiła konkurs na stanowisko redaktora gazety. Teksty i zdjęcia do poszczególnych wydań gazety niezmiennie od lat przygotowują pracownicy różnych działów Spółdzielni, członkowie Rady Nadzorczej, redaktorzy. Na łamach pisma publikowane są również listy czytelników, specjalne wkładki z dokumentami Spółdzielni (sprawozdania organów statutowych, statut, regulaminy, komunikaty itp.). Ważną funkcję informacyjną pełnią stałe rubryki stanowiące bogato ilustrowaną kronikę faktów i wydarzeń z życia Spółdzielni.

Każde wydanie, to efekt pracy co najmniej kilkunastu osób: autorów tekstów, kolegium redakcyjnego, redaktora, grafika, drukarzy. Każdy numer przygotowujemy z konsekwentnym zapałem i zaangażowaniem tak, aby do naszych mieszkańców płynęły tylko rzetelne informacje. Pragniemy jednak, aby nasi czytelnicy mieli także trochę frajdy z lektury spółdzielczej gazety, a to za sprawą barwnych fotorelacji z wydarzeń kulturalnych, propozycji rodzinnych wypadów za miasto, czy też kulturalno-rozrywkowych ostatnich stron naszego dwumiesięcznika - mówi redaktor naczelna Dominika Czyżewska. W skład kolegium redakcyjnego wchodzi pracowni-

cy reprezentujący różne pionierzy i działacze oraz członkowie Rady Nadzorczej Spółdzielni. Troską kolegium jest, aby nie została pominięta jakakolwiek istotna i interesująca informacja dotycząca Spółdzielni.

Początkowo gazeta „Oskard” wydawana była w formacie A-4. W styczniu 2005 r. wyszedł pierwszy, pełnokolorowy numer. Od kwietnia 2006 r. gazetę drukowano w formacie A-3 na papierze gazetowym. Od 2020 roku gazeta „Oskard” ukazuje się jako dwumiesięcznik w minimalnej objętości 8 stron w formacie 280x345 mm na ulepszonym papierze gazetowym w pełnym kolorze. Papierowemu wydaniu zawsze towarzyszy jego wersja elektroniczna dostępna na stronie TSM „OSKARD” www.oskard.tychy.pl. Redakcja pisma mieści się w siedzibie głównej Tyskiej Spółdzielni Mieszkaniowej „OSKARD” w Tychach, przy ul. Dąbrowskiego 39.

„OSKARD” nr 370/czerwiec 2024

Tematem numer jeden czerwcowego wydania dwumiesięcznika „Oskard” było podsumowanie Walnego Zgromadzenia członków Spółdzielni, które odbyło się w dniach 4-5 czerwca br. Artykuł

„Podsumowanie roku pracy” zawiera pigułkę wiedzy na temat najważniejszych punktów zebrania: sprawozdań za rok 2023, kwestii finansowych i inwestycyjnych, udzielenia absolutorium członkom Zarządu, kierunków rozwoju oraz podjęcia istotnych uchwał.

Z bieżącego wydania dowiadujemy się o przyznaniu TSM „OSKARD” GRAND PRIX w XII Ogólnopolskim Rankingu Spółdzielni Mieszkaniowych, o realizacjach wykonanych na poszczególnych Rejonach Gospodarki Zasobami Mieszkaniowymi oraz o aktach wandalizmu dokonanych w zasobach Spółdzielni. Wydanie zawiera również istotne komunikaty w sprawie odczytów wodomierzy, czy przeglądów kominiarskich. Ostatnie strony dwumiesięcznika zapełniają niezmiennie: okno na kulturę, ogłoszenia lokalne, tekst z cyklu artykułów o tematyce podróżniczej oraz chwila na relaks w postaci krzyżówki. □

Wydawca: TSM „OSKARD”.
Adres redakcji: ul. Dąbrowskiego 39,
43-100 Tychy, tel. 32 32 32 100
e-mail: oskard@oskard.tychy.pl
www.oskard.tychy.pl

Redaktor naczelna:
Dominika Czyżewska.

Realizacja wydawnicza:
AR KARAT Jarosław Kaczor.

Druk: Agora S.A.,
Nakład: 15.000 egz.

Żyjmy lepiej z platformą prewencyjną iUNIQA

Cykl szkoleń dla użytkowników platformy prewencyjnej

Czwartki z iUNIQA

Szanowni Państwo,

Serdecznie zapraszamy Państwa na kolejne w tym roku szkolenie z cyklu „Czwartki z iUNIQA”.

Dołączyć do spotkania mogą zarówno osoby korzystające aktywnie z platformy, jak i nowi, czynni użytkownicy.

Podczas cyklu będziemy omawiać funkcjonowanie platformy iUNIQA. Ponadto pracownicy działu likwidacji szkód zaprezentują materiał, który ułatwi zgłoszenie szkody i przyspieszy procedurę likwidacji. Spotkanie będzie również okazją do zadawania pytań przez samych użytkowników.

Zachęcamy do udziału!

Termin: czwartek, 3.10.2024

Godzina: 10.00-12.00

Spotkanie online:
przez platformę Teams

Jak wziąć udział w szkoleniu?

Aby wziąć udział w spotkaniach napisz na adres iuniqa@uniqa.pl albo skorzystaj z zaproszenia, które znajdziesz na platformie w Bazie Wiedzy iUNIQA.